

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w mieście Gniezno

na lata 2014 – 2022

Spis treści

1. Wstęp

Pomoc społeczna w Polsce jest udzielana na podstawie Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U z 2013 r., poz. 182, ze zm.).

Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Generalnie pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W zakresie pomocy społecznej podejmowane są działania zmierzające przede wszystkim do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Pomoc społeczna w Polsce polega w szczególności na: przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Część zadań z zakresu pomocy społecznej polega na wypłacaniu świadczeń pozwalających na zapewnienie podstawowych potrzeb bytowych osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Inne to działania aktywizujące, pozwalające na pomoc rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej na powrót do społeczności. Efektem takich działań jest takie usamodzielnienie się rodziny lub osoby, które pozwoli jej na samodzielne funkcjonowanie bez permanentnego wsparcia.

Z punktu widzenia głównego celu udzielania pomocy społecznej, szczególnie pożądane są działania aktywizujące.

W szczególności są to działania w formie pracy socjalnej, która stanowi niezwykle istotne narzędzie pomocowe.

Do działań aktywizujących można zaliczyć także przedsięwzięcia realizowane przez organizacje pozarządowe oraz placówki edukacyjne i wyspecjalizowane instytucje np. Powiatowe Urzędy Pracy.

Obowiązek zapewnienia realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej spoczywa głównie na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej, w zakresie ustalonym ustawą.

Zadania z zakresu pomocy społecznej, gmina realizuje samodzielnie. Część zadań może zlecić jednak organizacjom pozarządowym, czyli osobom prawnym lub jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej, posiadającym zdolność prawną, w tym fundacjom i stowarzyszeniom, organizacjom kościelnym i wyznaniowym (gwarantujących wolność sumienia i wyznania), nie działających w celu osiągnięcia zysku i niebędących jednostkami sektora finansów publicznych.

Zadania z zakresu pomocy społecznej mogą być zleczone np. stowarzyszeniom jednostek samorządu terytorialnego oraz spółdzielniom socjalnym, czyli tzw. przedsiębiorstwom społecznym.

Spółdzielnia socjalna, to podmiot polskiego prawa łączący cechy przedsiębiorstwa oraz organizacji pozarządowej.

Członkami spółdzielni socjalnej muszą być co najmniej w 50% osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, czyli między innymi: bezrobotni, niepełnosprawni, uzależnieni od alkoholu, narkotyków lub środków odurzających po zakończeniu leczenia.

Ustawowo celem spółdzielni jest powrót do uregulowanego życia społecznego i aktywności na rynku pracy jej członków. Spółdzielnia socjalna, jako rodzaj spółdzielni pracy, opiera się na zasadzie osobistego świadczenia pracy przez jej członków.

Przy czym zlecenie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej nie może obejmować ustalania uprawnień do świadczeń, w tym przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych, opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, wypłaty świadczeń pieniężnych. Zlecenie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej odbywa się po uprzednim przeprowadzeniu konkursu ofert.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego, innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być także udzielana z urzędu.

Osoba lub rodzina może zgłosić się o przyznanie pomocy do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej w postaci decyzji administracyjnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Zadania realizowane przez gminy można określić jako zadania własne oraz zadania własne o charakterze obowiązkowym.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy zaliczyć:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej gminy w zakresie pomocy społecznej,
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- dożywianie dzieci,
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego,
- utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy należy zaliczyć:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę :

- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 53 ust. 1 pkt 15 oraz art. 53a ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Zgodnie z art. 16 b Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 182, ze zm.) gmina opracowuje strategię rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia ta powinna zawierać w szczególności

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- określenie celów strategicznych projektowanych zmian,
- określenie kierunków niezbędnych działań,
- określenie sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
- określenie wskaźników realizacji działań.

Warto zastanowić się nad tym czym jest strategia i do czego będzie tak naprawdę służyła.

Definicji i podejść do tworzenia strategii jest wiele. Jedna z definicji mówi, że strategia jest to przemyślany plan działań w jakiejś dziedzinie. Jest to definicja dość uniwersalna i dla potrzeb niniejszej strategii, będziemy z niej korzystali.

Czym jest więc strategia rozwiązywania problemów społecznych w mieście Gniezno?

W jaki sposób należy ją tworzyć, realizować, monitorować i korygować, tak żeby jak najlepiej wykorzystać posiadane zasoby z zakresu pomocy społecznej w rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie miasta Gniezna?

Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie miasta Gniezno jest przede wszystkim narzędziem pomagającym władzom samorządowym rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców gminy. W szczególności nacisk jest położony na działania, które będzie mogła podjąć wyspecjalizowana jednostka miasta Gniezna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie (MOPS). Problemy te zostaną określone w diagnozie sytuacji społecznej.

Jest to dokument, który dzięki wskazaniu dogłębnej analizy, prognozy zmian, celów strategicznych, kierunków niezbędnych działań, wskazaniu sposobu ich realizacji, określeniu ram finansowych oraz przyjęciu wskaźników monitorowania, pozwoli w pełni wykorzystać posiadane przez samorząd miasta Gniezna oraz organizacje pozarządowe zasoby z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej. Jest to także dokument, który na podstawie obowiązującej ustawy o pomocy społecznej, jest wymagany od samorządu miasta Gniezna.

Niniejsza strategia rozwiązywania problemów społecznych jest także kontynuacją strategii rozwiązywania problemów społecznych w mieście Gniezno na lata 2006 – 2013.

Tworząc strategię rozwiązywania problemów społecznych w mieście Gniezno wzięto pod uwagę, że ani forma, ani też treść takiego dokumentu nie jest i nie może być zupełnie dowolna.

Strategia jest bowiem nie tylko zgodna z wymogami ustawy o pomocy społecznej, ale także musi być osadzona w obowiązujących realiach i uregulowaniach prawnych, w jakich gmina jest zobowiązana realizować zadania z zakresu pomocy społecznej.

Przygotowując strategię rozwiązywania problemów społecznych w mieście Gniezno, pamiętano także o zmianach w ustawie o pomocy społecznej jakie planuje wprowadzić Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Chodzi przede wszystkim o rozwój działań profilaktycznych i wczesnej interwencji. Celem tych zmian ma być skuteczniejsze zapobieganie negatywnym zjawiskom, takim jak długoletnie uzależnienie od różnego rodzaju świadczeń, które czasami dotyczą nawet kilku pokoleń jednej rodziny.

Nowe podejście do kwestii pomocy społecznej jest jak najbardziej słuszne. Osoba, która znalazła się w trudnej sytuacji, powinna zostać jak najszybciej aktywizowana. Im dłużej pozostaje klientem pomocy społecznej, w szczególności im dłużej korzysta ze środków wypłacanych w postaci zasiłku, tym trudniej pomóc jej w usamodzielnieniu się.

W niniejszej strategii rozwiązywania problemów społecznych w mieście Gniezno przyjęto następujące zasady:

- **zasada pomocniczości** – najpierw pomagasz sobie sam, potem liczysz na pomoc rodziny, następnie społeczności lokalnej (organizacje pozarządowe, samorząd), a na końcu państwa; Państwo pojawia się dopiero wtedy, gdy działania na „niższych szczeblach” okazały się niewystarczające;
- **zasada efektów odłożonych w czasie** – należy pamiętać, że większość podejmowanych działań przez człowieka przynosi efekty w pewnej perspektywie czasu; brak efektów (w możliwie bliskiej perspektywie) często wywołuje rozgoryczenie, niepokój, pretensje, odruchy protestu, buntu, a w ekstremalnych sytuacjach nawet rozruchy; wszystkim podmiotom strategii należy w szczególności zwracać uwagę na zasadę efektów

odłożonych w czasie; nie należy efektów realizacji działań spodziewać się w bliskiej perspektywie czasu;

- **zasada szerokiego zasięgu skutków, inaczej zasada promieniowania efektów** – należy pamiętać, że każde działanie może w większym lub mniejszym stopniu oddziaływać na otoczenie, którego dotyczy; w szczególności należy realizować te działania, których oddziaływanie jest stosunkowo największe;
- **zasada akceptacji społecznej** - jeżeli działania jednostki samorządu terytorialnego (JST) budzą pozytywne emocje społeczne, (np. organizowanie wakacji dla dzieci czy rozgrywek sportowych), efekt jest szybki; jeśli JST musi zabiegać o akceptację dla swoich przedsięwzięć, wówczas należy przygotować plan, który powinien zawierać:
 - wyjaśnienie celu podjętego działania;
 - jawność wszelkich poczynań;
 - poparcie uznanych autorytetów w środowisku;
 - akcję informacyjną poprzedzającą decyzje;
 - zaangażowanie do realizacji celu jak największej liczby osób i instytucji;
 - obserwowanie, wskazywanie i podkreślanie pierwszych sukcesów i wspólne ich świętowanie, ujawnianie trudności i ewentualnych niepowodzeń;
- **zasada kontroli społecznej** - każda zbiorowość lokalna rozwija własny system „miar”, ocen, nakazów i zakazów, sankcji, a także uznania; trzeba brać to pod uwagę przygotowując strategię; ponadto należy mieć na uwadze, że to, co jedni oceniają jako sukces, inni mogą ocenić jako porażkę;
- **zasada aktywności, zaangażowania społecznego**, polega na włączaniu w lokalne życie społeczne jak największej grupy mieszkańców; problemów społecznych nie można rozwiązywać tylko w ramach grup, których one dotyczą;
- **zasada kompleksowości i sprzężenia zwrotnego** – zmiany dokonane w jednym obszarze życia zawsze powodują zmiany w innych jego dziedzinach; przykładem może być ciąg skutków: brak wykształcenia – brak pracy – brak dochodu – zasiłek – utrata poczucia wartości – niechęć do otoczenia – obniżenie poziomu życia, konflikty z rodziną – przestępczość, alkoholizm; takie „ciągi” zdarzeń to częste schematy biografii podopiecznych ośrodków pomocy społecznej; strategia powinna niewątpliwie ingerować w takie łańcuchy zależności;
- **zasada pozornego altruizmu** - pomagamy osobom wykluczonym w interesie osób niewykluczonych, gdyż skutki braku pomocy mogłyby dotknąć tych ostatnich.

Mając powyższe na uwadze oraz zdając sobie sprawę, że strategia rozwiązywania problemów społecznych pozwoli w możliwie systematyczny i długofalowy sposób rozwiązywać najtrudniejsze problemy społeczne występujące na terenie miasta Gniezna oraz w jego najbliższym otoczeniu, miasto Gniezno przystąpiło do przygotowania odpowiedniego dokumentu - strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014 –2022.

2. Akty prawne związane z pomocą społeczną

Pomoc społeczna w Polsce jest regulowana szeregiem aktów prawnych. Wśród nich do najważniejszych, które powinny być brane pod uwagę w mieście Gniezno można zaliczyć:

- Ustawa z 12 marca 2004 r. **o pomocy społecznej** (Dz. U z 2013 r., poz. 182, ze zm.),
- Uchwała Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. **w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”** na lata 2014-2020 (M.P. z 2013 r. poz. 1024),
- Ustawa z 28 listopada 2003 r. **o świadczeniach rodzinnych** (Dz. U. z 2013, poz. 1456 ze zm.),
- Ustawa z 13 października 1998 r. **o systemie ubezpieczeń społecznych** (Dz. U. z 2013, poz. 1442 tekst jednolity),
- Ustawa z 7 września 2007 r. **o pomocy osobom uprawnionym do alimentów** (Dz. U. z 2012, poz. 1228 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 listopada 2005 r. **o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz. U. z 2005, Nr 180, poz. 1493 ze zm.),
- Ustawa z dnia 21 marca 2001 r. **o dodatkach mieszkaniowych** (Dz. U. z 2013, poz. 966 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 7 października 2005 r. **w sprawie progu interwencji socjalnej** (Dz. U. z 27 października 2005 r., Nr 211, poz. 1762),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 lipca 2009 roku, **w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej** (Dz. U. z 2012, poz. 823),
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 8 marca 2005 r. **w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży** (Dz. U. z dnia 18 marca 2005 r., Nr 43, poz. 418),

- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. **w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych** (Dz. U. z dnia 30 września 2005 r., Nr 189, poz. 1598, zm. Dz.U. z 2006r., Nr 134, poz. 943),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. **w sprawie środowiskowych domów samopomocy** (Dz. U. z 2010 r. Nr 238, poz. 1586),
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 31 maja 2012 r. **w sprawie rodzinnych domów pomocy** (DZ.U. z 2012 r. poz. 719),
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. **w sprawie mieszkań chronionych** (DZ.U. z 2012 r. poz. 305).
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. **w sprawie domów pomocy społecznej** (Dz. U. z 2012, poz. 964),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 8 czerwca 2012r. **w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego** ((Dz. U. z 2012, poz. 712),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. **w sprawie wzoru kontraktu socjalnego** (Dz. U. z 22 listopada 2010 r., Nr 218, poz. 1439),
- **Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r., o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych** (Dz. U. z dnia 29 grudnia 2006 r., Nr 251, poz. 1844),
- Rozporządzenie Ministra Pracy Polityki Społecznej z dnia 29 lipca 2009 r. **w sprawie finansowego wsparcia na tworzenie noclegowni i domów dla bezdomnych** (Dz. U. z 2013, poz. 1277),
- **Ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej** (tekst jednolity Dz. U. z 2013 poz. 982),
- **Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym** (tekst jednolity Dz. U. z 2011, Nr 43, poz. 225),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 kwietnia 2012 r. w sprawie wzoru formularza zgłoszenia do rejestru klubów integracji społecznej (Dz. U. z 2012, poz. 513),
- **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych** (Dz. U. z dnia 5 czerwca 2006 r., nr 94, poz. 651),
- **Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego** (tekst jednolity Dz. U. z 2011, Nr 231, poz. 1375),
- **Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (Dz. U. z 2013 r., poz. 594 ze zm.),

- **Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych** (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.),
- **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie** (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.),
- **Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy** (Dz. U. z 2013 r., poz. 674 ze zm.),
- **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zm.),
- **Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego** (Dz. U. 2013 r., poz. 267 ze zm.).

Działający na terenie miasta Gniezna Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie, który w imieniu miasta realizuje przypisane jemu zadania z zakresu pomocy społecznej działa na podstawie ww. przepisów, a także uchwalonego Statutu Uchwałą Nr XXXVIII/474/2013 Rady Miasta Gniezna z dnia 27 listopada 2013 r. oraz Zarządzenia Nr 0150.43.2013 Prezydenta Miasta Gniezna z dnia 02 grudnia 2013 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie, a także i aktów prawnych wydanych przez Radę Miasta, Prezydenta Miasta Gniezna i Dyrektora Ośrodka.

3. Diagnoza sytuacji społecznej w mieście Gniezno

Diagnoza to z języka greckiego diagnosis, oznacza rozpoznanie, rozróżnienie.

Oznacza to, że diagnoza to ustalenie aktualnego stanu rzeczy lub zjawiska, aby dojść do przyczyny tego stanu rzeczy.

W ramach diagnozy sytuacji społecznej opisane zostaną określone sytuacje, zdarzenia i społeczne uwarunkowania społeczności miasta Gniezna.

Opracowanie diagnozy sytuacji społecznej jest niezbędne jeśli planowane są zarówno całkowicie nowe rozwiązania, jak i gdy konieczność dokonania konkretnych zmian wynika z uciążliwości obecnych warunków. Diagnoza sytuacji społecznej stanowi podstawę do przeprowadzenia prognoz przyszłych wydarzeń.

Dla miasta Gniezna przygotowano diagnozę sytuacji społecznej analizując następujące obszary:

- położenie miasta Gniezna oraz powiązania komunikacyjne,
- struktura demograficzna społeczności,
- sytuacja i tendencje na lokalnym rynku pracy,
- sytuację mieszkaniową i infrastruktura,
- sytuacja edukacyjna,
- stan opieki zdrowotnej,
- charakterystyka życia kulturalnego,
- stan bezpieczeństwa publicznego,
- charakterystyka grup społecznych,
- stan i możliwości pomocy społecznej, a także działań organizacji pozarządowych.

3.1. Położenie administracyjne

Powierzchnia miasta Gniezna wynosi 40,6 km². Położone jest ono w centrum Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Gniezno stanowi centrum Pojezierza Gnieźnieńskiego. Miasto położone jest w zakolu doliny niewielkich jezior i otaczających lasów. W centrum znajdują się jeziora Winiary (18,6 ha) z plażą i kąpieliskiem, Jelonek z promenadą spacerową i tarasami widokowymi oraz jezioro Świętokrzyskie (Bielidło) - ostoją ptactwa wodnego.

Do Pierwszej Stolicy Polski można dojechać komunikacją autobusową i kolejową.

Gniezno jest ważnym węzłem kolejowym, przez który przebiegają linie relacji Poznań - Gdynia; Poznań - Ełk oraz Gdańsk - Berlin. Dworzec PKP znajduje się nieopodal centrum miasta, a w jego pobliżu usytuowany jest także przystanek MPK, z którego odjeżdżają autobusy zdążające do wszystkich ważniejszych części Gniezna. Nieopodal znajduje się także dworzec PKS umożliwiający połączenia z najbliższymi miejscowościami i dużymi miastami, w tym z Poznaniem, Toruniem i Bydgoszczą.

Przez miasto prowadzi dawna droga krajowa nr 5, która została przekształcona w ulice powiatowe.

Do autostrady A2 można dojechać nowo wybudowaną drogą szybkiego ruchu S5, dzięki czemu dogodnie można dojechać w kierunku Świecka.

Po zakończeniu budowy drogi S5 w kierunku Bydgoszczy będzie można dojechać także do autostrady A1 w kierunku Gdańska.

W kierunku Warszawy można dojechać przez Wrześnię autostradą A2. Do Wrześni prowadzi droga krajowa nr 15.

Najbliższy port lotniczy zlokalizowany jest w Poznaniu (ok. 50 km). Można dolecieć z niego między innymi do Warszawy i do Frankfurtu.

Podsumowując należy uznać, że położenie miasta Gniezna i jego skomunikowanie jest niewątpliwym jego atutem, które należy wykorzystać do dynamicznego rozwoju miasta.

3.2. Struktura demograficzna społeczności miasta Gniezna

Struktura demograficzna lokalnej społeczności istotnie wpływa na generowanie ewentualnych problemów społecznych.

Dlatego też szczegółowa analiza struktury demograficznej jest istotnym elementem tworzenia diagnozy problemów społecznych w tym też przewidywanych problemów społecznych w przyszłości.

Dane demograficzne dotyczące miasta Gniezno ¹				
	2010	2011	2012	2013
Liczba ludności	70 363	70 263	70 141	69 883
w tym mężczyźni	33 869	33 806	33 791	33 652
w tym kobiety	36 494	36 457	36 375	35 332
kobiety w wieku 0 - 17	6 287	6 209	6 169	5 800
kobiety w wieku 18 - 59	21 874	21 578	21 406	20 347
kobiety w wieku 60 lat i więcej	8 333	8 670	8 800	9 185
mężczyźni w wieku 0 - 17	6 632	6 600	6 586	6 261
mężczyźni w wieku 18 - 59	23 881	23 600	23 482	19 931
mężczyźni w wieku 60 lat i więcej	3 356	3 606	3 686	6 187

Liczba ludności miasta Gniezna zmniejsza się z roku na rok. Z 70363 osób w 2010 roku zmniejszyła się do 69883 w roku 2013. Nastąpił więc spadek liczby ludności o niecały 1 procent.

Bardziej niepokojący jest jednak ciągły spadek ludności w wieku 0 – 17 i 18 – 59 oraz wzrost liczby ludności w wieku 60 lat i więcej.

Dane demograficzne dotyczące miasta Gniezno ²				
	2010	2011	2012	2013
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	108	108	108	105

¹ Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych i danych Urzędu Miasta Gniezno

² Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych i danych Urzędu Miasta Gniezno

Liczba ludności na 1 km ²	1733	1731	1728	1721
Urodzenia żywe	802	696	732	676
Zgony	684	624	732	690
Przyrost naturalny	118	72	0	-14
Saldo migracji ogółem	-189	-172	-198	-198
Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym	12919	12809	12729	12580
Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym do ogółu ludności w %	18,36%	18,23%	18,14%	18%
w tym kobiety	6287	6209	6147	6066
Liczba ludności w wieku produkcyjnym	45755	45178	44689	44062
Liczba ludności w wieku produkcyjnym do ogółu ludności w %	65,02%	64,30%	63,71%	63,05%
w tym kobiety	21874	21578	21256	20904
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	11689	12276	12723	13241
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym do ogółu ludności w %	16,61%	17,47%	18,14%	18,95%
w tym kobiety	8333	8670	8947	9261
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	29	29	29	29
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	91	96	100	106
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	26	28	29	31

Niepokojące jest także ujemne saldo migracji, co może świadczyć o odpływie z miasta ludzi najbardziej zaradnych i perspektywicznych, którzy doskonale radzą sobie samodzielnie.

W ogólnej liczbie ludności przeważają kobiety. Przypada ich 107 na 100 mężczyzn. Tendencja ta na przełomie ostatnich lat jest stała.

Analizując tendencje demograficzne należy zauważyć malejący a nawet ujemny przyrost naturalny.

W roku 2010 przyrost naturalny wynosił 118 osób a w roku 2013 minus 14 osób. Oznacza to zmniejszającą się liczbę mieszkańców miasta. Zaobserwować można jednak bardziej niepokojącą tendencję. Chodzi o malejącą liczbę mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz zwiększającą się liczbę osób w wieku poprodukcyjnym.

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmaląła z 12919 w roku 2010 do 12580 osób w roku 2013, ludność w wieku produkcyjnym zmaląła z 45755 w roku 2010 do 44062 osób w roku 2013. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrosła z 11689 w roku 2010 do 13241 osób

Spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym porównując lata 2012 – 2013 wyniósł w Wielkopolsce 0,2 punktu procentowego, natomiast w Gnieźnie 0,14 punktu procentowego. Spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym porównując lata 2012 – 2013 wyniósł w Wielkopolsce 0,4 punktu procentowego, natomiast w Gnieźnie 0,66 punktu procentowego. Wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym porównując lata 2012 – 2013 wyniósł w Wielkopolsce 0,6 punktu procentowego, natomiast w Gnieźnie 0,81 punktu procentowego.

Z powyższego wynika, że tendencje demograficzne w Gnieźnie są takie same jak w Wielkopolsce. Jeśli chodzi o ludność w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym odpowiednio spadek jak i wzrost liczby ludności w poszczególnych grupach jest większy niż przeciętnie w Wielkopolsce.

Należy się spodziewać, że zmieni się charakter problemów społecznych oraz ich intensywność. Osoby w wieku poprodukcyjnym są bowiem częściej dotykane brakiem samodzielności w codziennym życiu oraz różnego rodzaju dolegliwościami chorobowymi, ograniczającymi możliwość ich samodzielnego funkcjonowania w społeczności.

Spowoduje to poważne wyzwanie w zakresie rozwiązywania tego typu problemów społecznych, zarówno po stronie jednostek komercyjnych, jak i wsparcia w ramach pomocy społecznej.

Innym zjawiskiem jest ujemne saldo migracji ogółem na poziomie około 200 osób rocznie. Oznacza to opuszczanie miasta przez osoby najbardziej mobilne, które doskonale potrafią poradzić sobie z codzienną rzeczywistością, jednak ze względu na brak możliwości realizacji swoich planów życiowych w Gnieźnie decydują się na migrację.

Nie jest to zjawisko masowe, niemniej jednak jest to problem społeczny.

Dla rozwoju miasta potrzebne są odpowiednio wykształcone osoby w wieku produkcyjnym, które pozwolą rozwijać się lokalnej społeczności oraz podmiotom gospodarczym prowadzącym lub planującym prowadzenie działalności gospodarczej w Gnieźnie i jego okolicach.

Biorąc pod uwagę, że przy zmniejszającej się liczbie mieszkańców miasta Gniezna, rośnie liczba mieszkańców gmin ościennych, w szczególności gminy Gniezno, należy stwierdzić, że w przypadku miasta Gniezna mamy do czynienia nie tylko z migracją zarobkową ale także, a może w większości przypadków migracją osadniczą.

Alternatywą dla migracji mieszkańców miasta Gniezna jest poprawa warunków życia w mieście i szansa na znalezienie zatrudnienia lub stworzenia własnego biznesu. Konieczne jest także poszukiwanie adekwatnych rozwiązań mieszkaniowych, w tym zaoferowanie atrakcyjnych, tanich terenów w szczególności w pełni uzbrojonych, niedrogich terenów pod osadnictwo mieszkaniowe wielo i jednorodzinne.

3.3. Struktura i tendencje dotyczące bezrobocia na terenie miasta Gniezna

Rozwój Gniezna w końcu ubiegłego wieku, oraz transformacja ustrojowa nie uchroniły miasta od zjawisk i problemów społecznych wiążących się ze zmianą form własności, upadłości i likwidacji nierentownych przedsiębiorstw oraz centralizacją rozwoju przemysłowego w aglomeracji poznańskiej.

Jest to powodem wysokiego bezrobocia w mieście Gniezno i ubożenie części mieszkańców miasta. O nienajlepszej kondycji ekonomicznej mieszkańców miasta świadczy chociażby wysoka liczba osób uzależniona od pomocy społecznej.

Miasto Gniezno tworzy warunki i podejmuje działania mające na celu zwiększenie aktywności gospodarczej samych mieszkańców jak również mające przyciągnąć inwestorów zewnętrznych. Angażuje się w stworzenie strefy ekonomicznej oraz wsparcie lokalnego biznesu, między innymi poprzez wspieranie działalności Gnieźnieńskiej Agencji Rozwoju Gospodarczego Sp. z o.o. Agencja pomaga mieszkańcom Gniezna i okolic między innymi tworzyć nowe podmioty gospodarcze, jak i pozyskiwać zewnętrzne środki finansowe na rozwój istniejących firm.

Krokiem do zastosowania kompleksowych rozwiązań w obszarze problemów społecznych miasta jest również Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Bezrobocie na terenie miasta Gniezno ³				
	2010	2011	2012	2013
Liczba bezrobotnych	3397	3546	3886	3936
w tym mężczyźni	1519	1576	1857	1926
w tym kobiety	1878	1970	2029	2010
W wieku do 25 roku życia	871	655	679	630
Pow. 50 roku życia	834	837	946	1005
Długotrwale bezrobotni	1718	1685	1870	2027
Długotrwale bezrobotni w stosunku do wszystkich bezrobotnych	50,57%	47,51%	48,12%	50,99%
Niepełnosprawni	246	290	289	303
Z prawem do zasiłku	457	512	649	520
Osoby zarejestrowane ze statusem osoby poszukującej pracy	71	71	75	83

Analizując bezrobocie na terenie miasta Gniezna, należy zauważyć wzrost liczby bezrobotnych. W roku 2010 w Powiatowym Urzędzie Pracy było zarejestrowanych 3397 osób. W roku 2013 było to już 3936 osób. Nastąpił więc wzrost liczby bezrobotnych o blisko 16 procent.

Wzrost liczby bezrobotnych w mieście Gniezno pokrywa się z tendencjami zaobserwowanymi dla powiatu gnieźnieńskiego. Także na terenie powiatu rejestrowany jest wzrost bezrobocia od 15,1% w roku 2012 do 15,2% w roku 2013.

W województwie Wielkopolskim następuje z kolei spadek liczby bezrobotnych. Bezrobocie w Wielkopolsce jest najniższe w kraju i w latach 2012 – 2014 nie przekroczyło 10%. Obecnie jest ono na poziomie nie przekraczającym 8,7%. Jest więc tylko nieco wyższe od tzw. bezrobocia higienicznego (do 8%).

Najmniejsze bezrobocie w Wielkopolsce notowane jest w Poznaniu i jest ono obecnie na poziomie 3,8%.

Daje to szansę dla tych wszystkich, którzy są bezrobotni ale otwarci na mobilność. Szczególnie, że z Gniezna do Poznania można już dojechać w nieco ponad 30 minut.

³ Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych i danych Powiatowego Urzędu Pracy

Liczba bezrobotnych osób powyżej 50 roku życia zwiększyła się z 834 osób w roku 2010 do 1005 osób w roku 2013 (około 20 %).

Zwiększa się także liczba długotrwale bezrobotnych. Liczba takich osób zwiększyła się z 1718 osób w roku 2010 do 2027 w roku 2013 (około 18 %).

Jest to poważny problem, gdyż aktywizacja osób powyżej 50 roku oraz osób długotrwale bezrobotnych jest trudnym wyzwaniem dla służb zatrudnienia.

Osoby powyżej 50 roku życia trudniej niż osoby młode poddają się przekwalifikowaniu, w szczególności jeśli utrata pracy wiąże się z problemami branżowymi. Osoby długotrwale bezrobotne wpadają z kolei w spiralę utraty pewności siebie, obniżenia wiary we własne umiejętności, strachu przed odrzuceniem i kolejną porażką, co niezwykle trudno pokonać.

Na terenie miasta Gniezna działa Młodzieżowe Centrum Kariery, które jest jednostką Wielkopolskiej Wojewódzkiej Komendy OHP.

Młodzieżowe Centrum Kariery ułatwiają młodziemu dostęp do usług rynku pracy poprzez objęcie młodych ludzi w wieku 15-25 lat kompleksowym wsparciem w postaci zaplanowanych metod i form realizowanych podczas warsztatów aktywizacji zawodowej oraz diagnozy potencjału zawodowego. Zajęcia pozwalają młodym ludziom na identyfikację potrzeb, a także planowanie aktywności w kierunku zmiany sytuacji zawodowej - umożliwiającej uzyskanie zatrudnienia. Usługi doradcze w jednostce OHP prowadzi kompetentny i doświadczony doradca zawodowy.

Na poprawę sytuacji osób dotkniętych bezrobociem, korzystających z pomocy społecznej wpływają działania aktywizujące, realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Polegają one na aktywizacji edukacyjnej, zawodowej, społecznej i zdrowotnej.

Prowadzą one nie tylko do przekwalifikowania się osób bezrobotnych ale także do wsparcia ich w odnalezieniu się na rynku pracy.

Dostępne środki pomocowe w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej pozwolą na kontynuowanie ww. działań przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie.

Szansą na zmianę niekorzystnej sytuacji osób długotrwale bezrobotnych w mieście Gniezno stanowią zmiany wprowadzone w ramach nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Nowelizacja zakłada między innymi podział bezrobotnych szukających zatrudnienia w urzędach pracy na trzy grupy. W pierwszej grupie znajdują się bezrobotni aktywni, którzy nie potrzebują specjalistycznej pomocy, a jedynie przedstawienia oferty pracy. W drugiej grupie znajdują się bezrobotni wymagający wsparcia, którzy będą korzystali ze wszystkich usług i instrumentów rynku pracy, jakie oferują Powiatowe Urzędy Pracy. W trzeciej grupie znajdują się bezrobotni oddaleni od rynku pracy – osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i te, które z własnego wyboru nie są zainteresowane podjęciem pracy lub uchylają się od legalnego zatrudnienia.

Obsługę trzeciej, najtrudniejszej grupy bezrobotnych, Powiatowe Urzędy Pracy powierzą prywatnym agencjom zatrudnienia. Bezrobotni z tej grupy będą też kierowani do Programu Aktywizacja i Integracja (PAI), które Powiatowe Urzędy Pracy będą realizować z ośrodkami pomocy społecznej.

Bezrobotny, który bez uzasadnionej przyczyny odmówi uczestnictwa lub z własnej winy przerwie udział w działaniach realizowanych w ramach PAI, zostanie pozbawiony statusu bezrobotnego. Tak samo będzie w przypadku osób, które odmówią przypisania do konkretnego profilu.

Podsumowując kwestie bezrobocia na terenie miasta Gniezna, konieczne jest wykorzystanie planowanych zmian w zakresie pomocy społecznej oraz aktywizacji osób bezrobotnych i dalsze włączanie się służb pomocy społecznej z terenu miasta Gniezno w aktywne rozwiązywanie problemów bezrobocia, w szczególności długotrwałego bezrobocia.

W szczególności niezwykle istotne jest włączenie się pracowników socjalnych w proces poszukiwania pracy przez osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

3.4. Gospodarka w mieście Gniezno

Na terenie miasta Gniezna można zaobserwować wszystkie aktywności gospodarcze – handel, produkcja i usługi.

Rozwój sieci sklepowej wynika głównie z wkroczenia na rynek profesjonalnych zagranicznych firm handlowych o nowoczesnym wyposażeniu technicznym. Powoduje to jednak likwidowanie się wielu mniejszych placówek handlowych, które nie są w stanie poradzić sobie z konkurencją.

Produkcyjną, o globalnym zasięgu, zajmują się: producent baterii „Philips Poland”, „Velux” – producent okien, „Jeremias” – producent wkładów kominowych, „Scanclimber” – producent dźwigów budowlanych, który kontynuuje działalność firmy „Zremb”, „Euroverlux” –

producent opakowań szklanych oraz „Unipak”, który kontynuuje działalność producenta maszyn pakujących – „Spomasz”.

Po zlikwidowaniu fabryki obuwia „Polania” na jej miejsce powstały mniejsze firmy obuwnicze, jak „Kornecki” czy „Maciejka”.

Kontynuacje działalności producenta okien, firmy „Polokna”, prowadzi kilka mniejszych firm: „Eko-okna”, „Veka”, „Semar”, „MK – okna”.

Swoją działalność kontynuuje „Polanex”, niemniej jednak skala działalności tej firmy jest w znacznym stopniu ograniczona w stosunku do lat największej świetności.

Powstało ponadto kilka mniejszych zakładów odzieżowych, wśród których można wyróżnić producenta garniturów – „Adriano”.

Na terenie miasta Gniezna rozwinęła się produkcja mebli, w szczególności mebli tapicerowanych. Wśród wyróżniających się producentów można wyróżnić takie firmy jak: „Sofex”, „Complet”, „Spin”.

Rozwój prywatnej przedsiębiorczości jest wspomagany przez sektor bankowy. W Gnieźnie działa kilka dużych banków krajowych oraz kas pożyczkowych.

Podmioty gospodarcze na terenie miasta Gniezno ⁴				
	2010	2011	2012	2013
Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru regon	9158	8969	8927	8944
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	85	83	78	77
przemysł i budownictwo	2068	2054	2043	2022
pozostała działalność	7005	6832	6806	6845
sektor publiczny – ogółem	236	200	203	206
sektor prywatny – ogółem	8922	8769	8724	8738
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	7366	7133	6977	6917
sektor prywatny - spółki handlowe	368	387	432	460

Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie miasta Gniezna nie ulega istotnym zmianom. Jest ich około 9 tysięcy. Liczba ta uległa niewielkiemu zmniejszeniu z 9158 w roku 2010 do 8944 w roku 2013.

⁴ Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych i danych Urzędu Miasta Gniezno

Nieznaczny spadek liczby firm można zaobserwować również w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W roku 2010 było takich osób 7366, natomiast w roku 2013 było ich 6917 w roku. Są to jednak często niewielkie jednoosobowe podmioty gospodarcze, które nie do końca poprawnie potrafią określić swoich docelowych klientów oraz zdiagnozować ich potrzeby, a tym samym odnaleźć się na rynku towarów i usług.

Dlatego też rotacja (powstawanie i upadanie) takich firm jest największa. Rośnie natomiast liczba spółek handlowych.

Stabilna sytuacja gospodarcza, w tym zachowana liczba podmiotów gospodarczych daje szansę na zwiększanie się liczby miejsc pracy wraz ze wzrostem koniunktury gospodarczej, a tym samym na zmniejszenie się bezrobocia na terenie miasta Gniezna.

3.5. Sytuacja mieszkaniowa i infrastruktura

W drugiej połowie XX wieku zaludnienie miasta wzrastało, co powodowało trudności mieszkaniowe. W 1960 r. we wschodniej części miasta na tzw. Piaskach, za Parkiem XX-lecia, na zburzonym osiedlu Laubitza rozpoczęto budowę Osiedla Tysiąclecia. Następnie rozbudowano to osiedle o tzw. Ustronie.

Zbudowano tu dwie szkoły podstawowe, przychodnię rejonową, żłobek, dom małych dzieci, kościół i liczne pawilony handlowe. Już w 1971r. rozpoczęto budowę zespołu osiedli mieszkaniowych na Winiarach. Bódcem było powstanie nowych fabryk na terenie miasta, w tym Wielkopolskich Zakładów Obuwia „Polania”. Na obrzeżach starego miasta, na terenie Kleryki, Piekar, Dziekaniki, Skierszewa, Dalek, Osińca, Grunwaldu, Pustachowy, Kawiar, Konikowa i Arkuszewa, powstały kolonie domków jednorodzinnych.

Obecnie trwa zabudowa jedno i wielorodzinna w wielu częściach miasta. Sprzyja to osadnictwu. Niemniej jednak ceny działek budowlanych i ich lokalizacja oraz stosunkowo niewielka ich ilość powoduje, że część mieszkańców miasta Gniezna decyduje się na migracje do okolicznych gmin, w szczególności do gminy Gniezno.

Mieszkalnictwo na terenie miasta Gniezno ⁵				
	2010	2011	2012	2013
Mieszkania ogółem	24926	25152	25349	bd
Izby	88823	89646	90321	bd
Liczba izb na mieszkanie	3,56	3,56	3,56	bd
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	1549333	1567404	1582885	bd
Powierzchnia użytkowa	62,15	62,31	62,44	bd

⁵ Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych i danych Urzędu Miasta Gniezno

na mieszkanie				
Powierzchnia użytkowa na mieszkańca	22,01	22,30	22,56	bd
Mieszkania wyposażone w sieć wodociągową w %	99,7	99,7	99,8	bd
Mieszkania wyposażone w łazienki w %	95,3	95,3	95,4	bd
Mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie w %	78,7	78,9	79,1	bd
Liczba mieszkań wybudowanych, oddanych do użytku	264	225	204	234
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1 929	1 917	1 843	1 797
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	228	208	177	165
Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	184	184	212	210
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	228	267	283	241
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	bd	7	9	10
Mieszkania chronione ogółem	0	0	2	2
Liczba osób oczekujących na mieszkania chronione	0	0	0	3

W Gnieźnie z roku na rok wzrasta liczba mieszkań ogółem. Zwiększa się także powierzchnia użytkowa mieszkań. Na niezmiennym poziomie pozostaje liczba izb w przeliczeniu na jedno mieszkanie. Wynosi ona 3,56. Nieznacznemu wzrostowi ulega powierzchnia przeciętnego mieszkania. W roku 2010 wyniosła ona 62,15 m², a w roku 2013, 62,41 m². Można stwierdzić, że standard mieszkaniowy nie ulega istotnej poprawie. Przeciętne mieszkanie liczy 62,41 m² i składa się z 4 izb. Na taki stan wpływa przede wszystkim budownictwo jednorodzinne oraz nowe budownictwo wielorodzinne.

Ilościowym wskaźnikiem pozwalającym w pewnym stopniu zobiektywizować problem warunków życia w Gnieźnie jest powierzchnia użytkowa mieszkania na jednego mieszkańca w gminie.

W całej Wielkopolsce w 2012 roku średnia powierzchnia użytkowa na 1 mieszkańca wyniosła 26,3 m². Największa powierzchnia mieszkaniowa przypadająca na 1 mieszkańca występuje w gminach: Tarnowo Podgórne (39,8 m²), Suchy Las (38,9 m²), Puszczykowo (38,7 m²) i Dopiewo (38,7 m²).

Średnią wartość powierzchni przypadającej na 1 mieszkańca wynoszącą więcej niż 35 m² odnotowano w gminach: Rokietnica, Komorniki i Kórnik.

Najmniejszą powierzchnię użytkową przypadającą na jednego mieszkańca mają w Wielkopolsce gminy Wysoka (20,3 m²) i Wapno (20,8 m²). Poniżej 22 m² na mieszkańca mają także gminy: Złotów, Trzemeszno, Wyrzysk, Łobżenica, Brodnica i Kłecko.

Gniezno plasuje się w tym rankingu na poziom niskim, jednym z najniższych w Wielkopolsce.

W roku 2012 powierzchnia użytkowa na jednego mieszkańca wyniosła w Gnieźnie - 22,56 m². Wskaźnik ten wykazuje tendencję wzrostową. Rośnie jednak stosunkowo wolno. Jest to podyktowane przede wszystkim zwartą zabudową wielorodzinną.

Zmniejszeniu ulega liczba mieszkań w zasobach komunalnych. Wynika to przede wszystkim z dogodnego systemu sprzedaży mieszkań komunalnych. Pozwala on za niewielką kwotę wykupić mieszkanie na własność.

Zmniejsza się także liczba wniosków o przydział mieszkania komunalnego. W 2010 roku było ich 228, natomiast w roku 2013 ich liczba zmniejszyła się do 165.

Problem stanowią mieszkania socjalne. To lokale przeznaczone dla osób bezdomnych, eksmitowanych lub osób ubogich nie mogących utrzymać mieszkania samodzielnie. Mieszkanie, lokal socjalny powinien mieć łączną powierzchnię pokoi co najmniej 10 m², jeżeli ma być zamieszkiwany przez jedną osobę. Dla kilku osób łączna powierzchnia pokoi powinna wynosić co najmniej 5 m² na osobę.

Należy zaznaczyć, że gmina ma obowiązek dostarczenia lokalu socjalnego niezwłocznie po uprawomocnieniu się wyroku eksmisyjnego, w którym orzeczono o uprawnieniu eksmitowanych do takiego lokalu. Jeżeli tego nie uczyni, wówczas odpowiada ona za szkodę

wyrażoną właścicielowi nieruchomości. Roszczenie właściciela nieruchomości sprowadza się do utraconego czynszu najmu oraz ponoszonych kosztów eksploatacyjnych.

Konieczność posiadania w zasobach mieszkaniowych miasta Gniezna dodatkowych lokali socjalnych jest więc konieczne.

Obecnie w mieście Gniezno jest 210 lokali socjalnych. To nieco więcej niż w 2010 roku, kiedy było ich 184. Jest to jednak cały czas za mało. Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne wynosi 241osób. Jest to więcej osób niż w roku 2010, kiedy to na mieszkanie socjalne oczekiwały 228 osoby.

Pilnie potrzeba obecnie 10 mieszkań socjalnych, gdyż taka jest liczba wyroków eksmisyjnych. Są to co prawda wyroki eksmisyjne bez prawa do lokalu, czyli nie obciążają budżetu miasta, niemniej jednak należy pamiętać, że sąd musi przyznać prawo do lokalu socjalnego w wyroku eksmisyjnym, m.in., kobietom w ciąży, małoletniemu, niepełnosprawnemu lub ubezwłasnowolnionemu oraz sprawującemu nad taką osobą opiekę i wspólnie z nią zamieszkałą, obłożnie chorym, emerytom i rencistom spełniającym wymagania do otrzymania świadczenia z pomocy społecznej, osobie posiadającej status bezrobotnego oraz osobie spełniającej przesłanki określone przez radę miasta w drodze uchwały, z reguły mającej niskie dochody.

Problem przygotowania mieszkań socjalnych jest jednak poważny, bo koszty utworzenia tego typu lokali są duże. Można zastanowić się nad odejściem od standardowego rozumienia mieszkania / lokalu socjalnego i rozważyć możliwość wydzielenia lokali socjalnych na otwartej powierzchni przystosowanej do tego hali, ze wspólnymi urządzeniami sanitarnymi i wspólnym węzłem kuchennym, z zachowaniem obowiązujących standardów i norm przewidzianych dla lokali socjalnych.

Jest to oczywiście propozycja dość odważna, jednak na świecie coraz częściej stosowana.

Pozwala to w dość szybki sposób rozwiązać najpilniejsze potrzeby w zakresie mieszkań socjalnych i objąć całokształtem opieki socjalnej zamieszkałe tam osoby.

Tego typu mieszkania socjalne mają być jednak chwilowym oparciem, zachęcającym do usamodzielnienia się i poszukania mieszkania na warunkach rynkowych.

Utworzenie i prowadzenie tego typu mieszkań socjalnych można zlecić np. organizacji pozarządowej.

Mieszkanie, czyli miejsce do funkcjonowania rodziny lub jednostki to niezbędne minimum do zapewnienia poczucia bezpieczeństwa, stabilizacji i podstawa bytowania.

Dlatego też do rozwiązywania problemów społecznych nie wystarczy tylko zapewnienie podstawowych potrzeb egzystencjalnych. Konieczne jest zapewnienie bezpiecznego lokum, które osoby z problemami finansowymi będą mogły utrzymać i stabilizować swoją sytuację życiową. Dlatego też rozwiązanie problemów mieszkaniowych, szczególnie rozwiązanie problemu mieszkań socjalnych jest jednym z ważniejszych aspektów do rozwiązania w zakresie strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Atrakcyjną formą pomocy, skierowaną do osób, które wymagają częściowego wsparcia są mieszkania chronione. Dzięki temu, że łączą funkcję pobytu w samodzielnym (własnym) mieszkaniu z funkcją pobytu w placówce opiekuńczo-rehabilitacyjnej, przy niewielkich kosztach dla mieszkańca. Osoba przebywająca w mieszkaniu chronionym z jednej strony uczy się samodzielności w naturalnych warunkach, a z drugiej – otrzymuje niezbędne wsparcie, które umożliwia jej codzienne funkcjonowanie i zapewnia poczucie bezpieczeństwa.

Proces umieszczania osób potrzebujących w mieszkaniach chronionych odbywa się pod opieką specjalistów, np. pracownika socjalnego.

Taka forma pomocy osobom niesamodzielnym jest korzystniejsza pod wieloma względami dla JST niż tworzenie i utrzymywanie całodobowych jednostek, takich jak np. domy pomocy społecznej, czy placówki opiekuńczo-wychowawcze (o ile, oczywiście, jest to adekwatna forma wsparcia w konkretnym przypadku).

W roku 2013 na terenie województwa wielkopolskiego w zasobach gmin i powiatów znajdowało się 66 mieszkań chronionych. Skorzystały z nich 303 os. Na terenie miasta Gniezna dostępne są dwa mieszkania chronione, które są zasiedlone. Trzy osoby oczekują natomiast na mieszkanie chronione.

JST powinna monitorować zapotrzebowanie na mieszkania chronione i w razie potrzeby przydzielać takie lokale.

3.6. Usługi opiekuńcze dla najmłodszych mieszkańców miasta Gniezna

Opieka nad najmłodszymi dziećmi to warunek konieczny dla szybkiego powrotu młodych matek na rynek pracy. Konieczność pozostania w domu i wychowywania dzieci samodzielnie powoduje, że kobiety te mają trudniej na rynku pracy, jest ich więcej wśród osób bezrobotnych. Jest to tym bardziej istotne, że im dłużej trwa rozłąka pracownika z rynkiem pracy, tym trudniej jest na ten rynek wrócić. Szczególnie jeśli nie dysponuje się deficytowymi na tym rynku kwalifikacjami.

Dlatego też problem braku wystarczającego zakresu usług opiekuńczych w postaci żłobków, klubów dziecięcych lub odpowiedniej liczby oddziałów żłobkowych w przedszkolach jest istotny z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych.

Usługi opiekuńcze na terenie miasta Gniezno ⁶				
	2010	2011	2012	2013
Liczba żłobków (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	1	2	3	3
Liczba opiekunów dziennych do dzieci	0	0	1	1
Liczba miejsc w żłobkach (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	83	83	95	135
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w żłobku (żłobek, klub dziecięcy, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	108	78	106	51

Na przełomie ostatnich czterech lat wzrosła istotnie liczba miejsc w żłobkach. Stworzono dwa nowe żłobki, co pozwoliło zwiększyć liczbę miejsc w żłobkach z 83 w roku 2010 do 135 w roku 2013. Mimo tego niewątpliwego progresu cały czas duża liczba osób oczekuje na możliwość umieszczenia dziecka w żłobku. W roku 2010 zabrakło miejsc dla 108 dzieci, natomiast w roku 2013 dla 51 dzieci.

Należy zauważyć, że przy powszechnej opiece dla najmłodszych i zapewnieniu im odpowiedniego standardu liczba osób decydujących się na umieszczenie dziecka w żłobku powinna się zwiększyć, co wyrównuje szanse szczególnie młodych kobiet na rynku pracy.

⁶ Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych i danych Urzędu Miasta Gniezno

Z punktu widzenia zapobiegania występowaniu problemów społecznych w społeczności lokalnej zapewnienie odpowiedniej opieki dla najmłodszych (w żłobkach, klubach dziecięcych, oddziałach żłobkowych w przedszkolach) jest niezwykle istotne.

Szansą na poprawę sytuacji w zakresie opieki nad najmłodszymi mieszkańcami Gniezna są prywatne żłobki i inne prywatne punkty opieki dla najmłodszych.

W ciągu ostatnich lat powstały pierwsze prywatne miejsca dziennej opieki dla najmłodszych. Dzięki temu zmniejszyła się liczba rodzin oczekujących na umieszczenie dziecka w żłobku.

3.7. Szkolnictwo i edukacja przedszkolna

Edukacja na poziomie przedszkolnym, podstawowym i gimnazjalnym to jedno z ważniejszych zadań własnych samorządu gminnego, czyli Rady Miasta Gniezna.

To od poziomu edukacji na najniższych poziomach będzie zależała świadomość mieszkańców i ich postawa, w dorosłym życiu.

Zarówno problemy edukacyjne, jak i wychowawcze poszczególnych uczniów, zdiagnozowane i rozwiązane na poziomie podstawowym i gimnazjalnym a niekiedy także przedszkolnym zwiększają ich szansę na właściwą edukację ponad gimnazjalną, co pozytywnie wpływa na radzenie sobie w dorosłym życiu i przeciwdziałania problemom społecznym w przyszłości.

Stąd też analiza systemu edukacyjnego miasta Gniezna, jest istotnym elementem przygotowania diagnozy problemów społecznych, w aspekcie budowania strategii ich rozwiązywania.

Przedszkola na terenie miasta Gniezno ⁷				
	2010	2011	2012	2013
Liczba przedszkoli	16	17	19	25
Liczba miejsc w przedszkolach	2296	2343	2403	2719
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg. złożonych wniosków	406	428	433	376

Na terenie miasta Gniezna zwiększyła się liczba przedszkoli oraz liczba miejsc w przedszkolach.

⁷ Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych i danych Urzędu Miasta Gniezno

Zmniejszyła się liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu. W 2010 roku, liczna wniosków, które rozpatrzono odmownie wyniosła 406, a w roku 2013 – 376 wniosków. Niemniej jednak brak wystarczającej liczby miejsc w przedszkolach, to podobnie jak brak miejsc opieki w żłobkach, poważny problem dla młodych matek planujących powrót na rynek pracy.

Konieczność sprawowania opieki nad dziećmi zmniejsza szansę młodych matek na powrót, na rynek pracy, a to może być i bardzo często jest powodem powstawania problemów rodzinnych a następnie społecznych.

Ważne jest więc ciągle monitorowanie sytuacji w zakresie opieki przedszkolnej i elastyczne reagowanie w tym zakresie i zwiększanie w miarę możliwości i potrzeb miejsc w przedszkolach.

Szansą w poprawieniu tej sytuacji są prywatne przedszkola i punkty opieki dla małych dzieci.

Szkolnictwo na terenie miasta Gniezno ⁸				
	2010	2011	2012	2013
Liczba szkół podstawowych	7	7	10	10
Liczba uczniów w szkołach podstawowych	4136	3860	3852	3892
Współczynnik solaryzacji w %	107,36	108,23	108,33	108,98
Liczba szkół gimnazjalnych	7	7	8	8
Liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych	2482	2261	2269	2152
Współczynnik solaryzacji w %	114,25	115,40	114,22	111,55
Liczba szkół ponadgimnazjalnych	11	11	11	11
Liczba szkół ponadgimnazjalnych - przygotowujących do zawodu	6	6	6	6
Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży	7	7	7	7
Liczba bibliotek publicznych	2	2	2	2
Liczba domów kultury	2	2	2	2
Liczba obiektów sportowych	12	13	15	15
Liczba boisk przyszkolnych	19	19	19	19

⁸ Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych i danych Urzędu Miasta Gniezno

Na terenie miasta zlokalizowanych jest 7 szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Gniezno oraz trzy podstawowe szkoły prywatne.

Uczniowie mają dobry i ciągle poprawiający się dostęp do bazy sportowej. W szkołach prowadzone jest dożywanie dzieci. Dzieci uczestniczą w kołach zainteresowań i zajęciach wyrównawczych. Szkoły angażują się ponadto w życie kulturalne miasta Gniezna.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne na terenie miasta Gniezna należy ocenić jako właściwie dostosowane do potrzeb mieszkańców.

3.8. Organizacje pozarządowe na terenie miasta Gniezna

Na terenie miasta Gniezna działają około 162 organizacje pozarządowe. Wśród nich są organizacje sportowe, stowarzyszenia religijne, kulturalne, kulturalno naukowe, polityczne, hobbystyczne, czy też uczniowskie kluby sportowe.

Z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych najbardziej istotne wydają się następujące organizacje pozarządowe (kolejność przypadkowa):

- Caritas Archidiecezji Gnieźnieńskiej, os. Orła Białego 20,
- Gnieźnieński Uniwersytet Trzeciego Wieku, ul. Kostrzewskiego 5-7,
- Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego Oddział Gnieźnieński, os. Orła Białego 20,
- Wielkopolski Związek Inwalidów Narządu Ruchu-Koło Gniezno, ul. Kościuszki 7b,
- Fundacja Młodzi w Uzależnieniu, ul. 3 Maja 1,
- Gnieźnieńskie Stowarzyszenie Amazonek, ul. Chrobrego 40/41,
- Gnieźnieńskie Stowarzyszenie Abstynenckie "Odnowa", ul. Krucza 3,
- Gnieźnieńskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych INTEGRA, ul. Plac 21 Stycznia 4,
- Polski Czerwony Krzyż – Oddział Rejonowy w Gnieźnie, ul. Mieszka I 27,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Zarząd Rejonowy, ul. Kościuszki 7,
- Polski Związek Niewidomych Koło Gniezno, ul. Kościuszki 7,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Miejsko – Powiatowy, ul. Kościuszki 7,

- Powiatowe Stowarzyszenie Na Rzecz Pomocy Bezdomnym i Integracji Społecznej „DOM”, ul. Pocztowa 6,
- Stowarzyszenie „Rodzice - Dzieciom”, ul. Gdańska 85,
- Stowarzyszenie „Solidarni z Bezrobotnymi”, ul. Tumska 15,
- Stowarzyszenie Wielkopolanie, ul. Warszawska 13,
- Stowarzyszenie Centrum Rehabilitacyjno – Kulturalne "PROMYK", ul. Sobieskiego 20,
- Stowarzyszenie MAKI, ul. Zabłockiego 12,
- Stowarzyszenie Młodych Wielkopolan, ul. Rzeźnicka 1,
- Stowarzyszenie na rzecz Ubogich Rodzin „Nadzieja”, ul. Farna 2 lok. 7,
- Stowarzyszenie Rodzin i Osób Niepełnosprawnych „Razem”, ul. Kolejowa 2,
- Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi CONCORDIA, ul. Poznańska 15 / 28.

Umowę wieloletnią (na lata 2014 – 2016⁹) z Prezydentem Miasta Gniezna na prowadzenie działalności związanej z pomocą społeczną podpisało 5 organizacji pozarządowych:

- Stowarzyszenie Concordia na: Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Dom Anki”
- Stowarzyszenie MAKI na: Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną „Dom Tęcza”.
- Caritas Archidiecezji Gnieźnieńskiej na: „Przygotowywanie i wydawanie ciepłych posiłków dla ubogich”.
- Powiatowe Stowarzyszenie Na Rzecz Pomocy Bezdomnym i Integracji Społecznej w Gnieźnie „DOM” na: „Program terapii i reintegracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu”.
- Gnieźnieńskie Stowarzyszenie Abstynenckie „ODNOWA” na: „Prowadzenie Klubu Abstynenta”.

Stowarzyszenia te prowadzą szeroko rozumianą działalność społeczną, włączając się w rozwiązywanie problemów społecznych na terenie miasta Gniezna. Doświadczenie tych organizacji daje szansę na włączenie się ich w realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie miasta Gniezna.

⁹ Przewidywane jest zawieranie takich umów w kolejnych latach (obowiązuje zasada zawierania tych umów na okres 3 lat)

3.9. Ochrona zdrowia

Opieka medyczna na terenie miasta Gniezna realizowana jest przez dwa szpitale oraz 25 jednostek podstawowej opieki zdrowotnej. Swoją działalność na terenie miasta stanowią także specjalistyczne gabinety prywatne.

Opieka zdrowotna na terenie miasta Gniezno ¹⁰				
	2010	2011	2012	2013
Liczba jednostek podstawowych opieki zdrowotnej	25	25	25	25
Liczba szpitali	2	2	2	2

Szpitale na terenie Gniezna prowadzone są przez Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnieźnie (przy ul. Św. Jana 9 oraz przy ul. 3 Maja) oraz Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych "DZIEKANKA" im. Aleksandra Piotrowskiego (ul. Poznańska 15).

Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnieźnie prowadzi szpital przy ulicy Św. Jana 9, gdzie znajdują się następujące oddziały¹¹:

- Oddział Chorób Wewnętrznych "A" i Kardiologii – Pododdział Kardiologii i Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego,
- Oddział Chorób Wewnętrznych "B",
- Oddział Dziecięcy,
- Oddział Medycyny Paliatywnej.

ZOZ prowadzi także szpital przy ulicy 3 Maja 37/39 gdzie znajdują się następujące oddziały:

- Oddział Chirurgiczny – Pododdział Urologiczny oraz Otolaryngologiczny,
- Oddział Intensywnej Terapii,
- Oddział Noworodków i Wcześnieńców,
- Oddział Ortopedii i Traumatologii Narządów Ruchu,
- Oddział Położniczo – Ginekologiczny – Pododdział Patologii Ciąży,
- Szpitalny Oddział Ratunkowy.

¹⁰ Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych i danych Urzędu Miasta Gniezno

¹¹ <http://www.zoz.gniezno.pl/>

W ramach leczenia szpitalnego Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnieźnie realizuje wysokospecjalistyczne procedury lecznicze - endoprotezoplastykę stawu biodrowego – Oddział Ortopedii i Traumatologii Narządów Ruchu

Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnieźnie prowadzi także poradnie specjalistyczne. Wśród nich można wyróżnić:

- Poradnia Chirurgiczna Ogólna (ul. Św. Jana 9),
- Poradnia Chirurgiczna Urazowo – Ortopedyczna (ul. Św. Jana 9),
- Poradnia Ginekologiczno – Położnicza (ul. Św. Jana 9),
- Poradnia Okulistyczna (ul. Św. Jana 9),
- Poradnia Reumatologiczna (ul. Św. Jana 9),
- Poradnia Urologiczna (ul. Św. Jana 9),
- Poradnia Endokrynologiczna (ul. Św. Jana 9),
- Poradnia Kardiologiczna (ul. Św. Jana 9).

Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnieźnie prowadzi także poradnie Diagnostyczne:

- Laboratorium Analityczne ul. Św. Jana 9,
- Pracownia RTG (ul. Św. Jana 9 i ul. 3 Maja 37/39),
- Pracownia Mammografii, wraz z procedurą mammografii diagnostycznej,
- Pracownia Endoskopii,
- Pracownia USG,
- Pracownia RTG.

Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych "DZIEKANKA" im. Aleksandra Piotrowskiego przy ul. Poznańskiej 15, prowadzi następujące oddziały¹²:

- Izba przyjęć szpitala,
- Konsultacyjna poradnia psychiatryczna,
- Oddział detoksykacyjny dla uzależnionych od alkoholu,
- Oddział dzienny psychiatryczny rehabilitacyjny,
- Oddział geriatryczny,
- Oddział leczenia uzależnień,
- Oddział leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych dla młodzieży,
- Oddział neurologiczny,

¹² <http://www.dziekanka.net/>

- Oddział psychiatryczny dla chorych na gruźlicę,
- Oddział psychiatryczny dla przewlekle chorych,
- Oddział psychiatryczny ogólny,
- Oddział psychiatryczny psychosomatyczny,
- Oddział psychiatryczny rehabilitacyjny,
- Oddział psychiatryczny dla dzieci i młodzieży,
- Oddział psychogeriatryczny,
- Oddział psychogeriatryczny dzienny,
- Oddział rehabilitacji neurologicznej,
- Oddział wewnętrzny psychosomatyczny z pododdziałem reumatologii,
- Gabinet stomatologiczny,
- Poradnia geriatryczna,
- Poradnia psychosomatyczna,
- Poradnia zdrowia psychicznego i leczenia uzależnień,
- Pracownia diagnostyki laboratoryjnej,
- Pracownia diagnostyki obrazowej,
- Pracownia EKG i EEG,
- Pracownia fizykoterapii i hydroterapii,
- Pracownia USG, spirometr.

Na terenie miasta Gniezno działają poradnie podstawowej opieki zdrowotnej¹³:

- Romel Hubert NZOZ, Apimed Wielospecjalistyczne Gabinety Lekarskie, Dojazd 17,
- Zespół Przychodni Rejonowo - Specjalistycznych Lekarzy Rodzinnych „Medipom”, Jeziorna 13a,
- Zespół Przychodni Rejonowo - Specjalistycznych Lekarzy Rodzinnych „Medipom”, Kościuszki 5,
- Poradnia Medycyny Rodzinnej "Amicor" s.c., Ks. Stanisława Staszica 21,
- NZOZ Przychodnia Rodzinna Na Orcholskiej, Orcholska 41,
- Przychodnia Lekarzy Rodzinnych "Winiary", Os. Jagiellońskie 29,
- Przychodnia Lekarzy Rodzinnych i Specjalistów "Vitamed" Sp.j., Pawła Cymasa 16,
- Przychodnia Rejonowo - Specjalistyczna Lekarzy Rodzinnych "Servi - Med" Joanna Nowak, Paweł Buczkowski Spółka Jawna, Staszica 12,

¹³ Na podstawie informacji z dnia 30.06.2014 r., publikowanych przez NFZ Oddział Wielkopolski w Poznaniu, www.nfz-poznan.pl

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Poradni Specjalistycznych Log – Med., ul. Pustachowska 1,
- NZOZ Lekarze Rodzinni i Pediatrizy Ambulatorium Sc Mieczysław Jędruszcak & Barbara Jędruszcak, Wrzesińska 28.

Przychodnie te świadczą generalnie usługi:

- podstawowa opieka zdrowotna,
- poradnia ogólna,
- poradnia dziecięca,
- punkt szczepień,
- gabinet zabiegowy lekarza podstawowej opieki zdrowotnej,
- pracownia USG,
- pracownia EKG,
- poradnia specjalistyczna,
- poradnia ginekologiczno-położnicza,
- punkt pobrań materiału do badań laboratoryjnych.

Mieszkańcy miasta Gniezna mają także dogodny dostęp do ambulatoryjnej opieki nocnej i świątecznej, która prowadzona jest przez Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnieźnie zlokalizowany przy ulicy Księdza Prymasa Wyszyńskiego 4.

Na terenie miasta Gniezna działa Pogotowie ratunkowe, zlokalizowane przy ul. Wyszyńskiego 4.

Wykaz wybranych świadczeń, dostępnych na terenie miasta Gniezna

Opieka zdrowotna na terenie miasta Gniezno¹⁴		
Rodzaj świadczonych badań medycznych	Placówka świadcząca usługi medyczne określonego rodzaju	Adres miejsca wykonywania usług
Badania endoskopowe przewodu pokarmowego - gastroscopia	Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnieźnie	Gniezno, Św. Jana 9
Badania endoskopowe przewodu pokarmowego - kolonoskopia	Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Vivax" S.C.	Gniezno, Witkowska 53
Badania rezonansu magnetycznego (rm)	ZOZ Pracownia Rentgenodiagnostyki	Gniezno, ul. Poznańska 15/17

¹⁴ Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych i danych Urzędu Miasta Gniezno

	"Tomma"	
Badania tomografii komputerowej (tk)	ZOZ Pracownia Rentgenodiagnostyki "Tomma"	Gniezno, ul. Poznańska 15/17
Pobranie materiału z szyjki macicy do przesiewowego badania cytologicznego	Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnieźnie	Gniezno, Św. Jana 9
Świadczenia w zakresie chirurgii ogólnej	Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnieźnie	Gniezno, Św. Jana 9
Świadczenia w zakresie dermatologii i wenerologii	Gnieźnieńska Poradnia Dermatologiczna	Gniezno, Cymśa 16
	NZOZ Poradnia Dermatologiczna	Gniezno, Pustachowska 1
Świadczenia w zakresie diabetologii	Centrum Medyczne "Salomed" Sp. z o.o.	Gniezno, Wolności 4a
	N.Z.O.Z Centrum Ochrony Zdrowia S.C. Jacek Marcinkowski, Tomasz Czerniak	Gniezno, Orcholska 66
Świadczenia W Zakresie Endokrynologii	Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnieźnie	62-200 Gniezno, Św. Jana 9
	Prywatny Gabinet Lekarski Małgorzata Janczak	Gniezno, Barciszewskiego 12
	N.Z.O.Z Centrum Ochrony Zdrowia S.C. Jacek Marcinkowski, Tomasz Czerniak	Gniezno, Orcholska 66
Świadczenia w zakresie kardiologii	Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnieźnie	Gniezno, Św. Jana 9
Świadczenia w zakresie leczenia chorób naczyń	Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Vivax" S.C.	Gniezno, Witkowska 53
	Specjalistyczna Praktyka Lekarska Piotr Trojanowski	Gniezno, Jabłoniowa 23
Świadczenia w zakresie nefrologii	Centrum Dializ Fresenius	Gniezno, Św. Jana 9
Świadczenia w zakresie neurologii	NZOZ Przychodnia Neurologiczna Elżbieta Skorupska	Gniezno, Jeziorna 13
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Poradni Specjalistycznych Log-Med	Gniezno, Pustachowska 1
	Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Vivax" S.C.	Gniezno, Wrzesińska 28
	Centrum Medyczne "Hipokrates" w Gnieźnie Spółka Z O. O.	Gniezno, Jabłoniowa 23
Świadczenia w zakresie	Niepubliczny Zakład Opieki	Gniezno, Pustachowska 1

neurologii dziecięcej	Zdrowotnej Zespół Poradni Specjalistycznych Log-Med	
Świadczenia w zakresie okulistyki	Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnieźnie	Gniezno, Św. Jana 9
	Gabinet Okulistyczny Maria Knajdek-Dziel	Gniezno, Budowlanych 56
	Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej Laser Lens	Gniezno, Chudoby 16a
	Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Vivax" S.C.	Gniezno, Wrzesińska 28
	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Małgorzata Zdebska	Gniezno, Henryka Sienkiewicza 3
Świadczenia w zakresie ortopedii i traumatologii narządu ruchu	Zespół Opieki Zdrowotnej w Gnieźnie	Gniezno, 3 Maja 37/39
	Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Vivax" S.C.	62-200 Gniezno, Witkowska 53
Świadczenia ogólnostomatologiczne	Gabinet Stomatologiczny Lek.Stom. Paulina Sych	62-200 Gniezno, Os. Jagiellońskie 46
	Indywidualna Praktyka Stomatologiczna Marzena Szatkowska-Błaszak	62-200 Gniezno, Surowieckiego 70
	Poradnia Stomatologiczna	62-200 Gniezno, Cymsa 16
	Prywatny Gabinet Stomatologiczny Elżbieta Marciniak	62-200 Gniezno, Warszawska 5
	Prywatny Gabinet Dentystyczny Śłosarski Roman	62-200 Gniezno, Zakątek 8
	Prywatny Gabinet Stomatologiczny Elżbieta Puchalska-Szpinek	62-200 Gniezno, Kościuszki 11/1
	Centrum Stomatologiczne Dental - Plus	62-200 Gniezno, 3 Maja 15
	NZOZ Gabinet Stomatologiczny Achrem	62-200 Gniezno, Chociszewskiego 17
	N.Z.O.Z Stomatologia J&W	62-200 Gniezno,

	Spółka z o.o.	Mieszka I 3
--	---------------	-------------

Na terenie miasta Gniezno nie realizowane są świadczenia między innymi w zakresie chirurgii dziecięcej, chirurgii klatki piersiowej, chirurgii onkologicznej, chirurgii plastycznej, chirurgii szczękowo - twarzowej, chorób metabolicznych, chorób zakaźnych, chorób zakaźnych dzieci, alergologii, alergologii dla dzieci, audiologii i foniatry, badania echokardiograficznego płodu, diabetologii dla dzieci, gastroenterologii dla dzieci, kardiologii dziecięcej, leczenia osteoporozy, leczenia wad postawy dzieci i młodzieży, logopedii, nefrologii dla dzieci, neonatologii, świadczenia okulistyki dla dzieci.

Opiekę medyczną skierowaną dla osób dorosłych w zakresie odstawowej opieki zdrowotnej można uznać za wystarczającą. Niepokojące jest jednak zmniejszanie się wartości kontraktowanych świadczeń z NFZ.

W przyszłości szczególny nacisk należy położyć na opiekę specjalistyczną skierowaną do osób starszych – geriatrię. Konieczność ta wynika z wprost ze zmian demograficznych z którymi mamy do czynienia nie tylko w Gnieźnie ale także w całej Polsce.

Najgorzej na terenie miasta Gniezna wygląda opieka nad najmłodszymi mieszkańcami (dzieci do 18 roku życia). Wszystkie specjalistyczne procedury medyczne wykonywane są najbliżej w Poznaniu.

3.10. Charakterystyka życia kulturalnego na terenie miasta Gniezna

Miasto Gniezno prowadzi i wspiera zakrojoną na szeroką skalę działalność kulturalną, która jest dostępna dla wszystkich mieszkańców. Na terenie miasta działa Miejski Ośrodek Kultury oraz Centrum Kultury „Scena to dziwna”. Każda z tych instytucji prowadzi szereg działań kulturalno – oświatowych, skierowanych do dzieci i młodzieży a także dla dorosłych, które pozwalają na realizację swoich pasji i zainteresowań. Są to działania zarówno nieodpłatne, jak i odpłatne.

Na terenie miasta Gniezno działa teatr im. Aleksandra Fredry, który prowadzi swoją działalność w sposób ciągły oraz Kino Helios, w którym dostępne są najnowsze premiery kinowe.

Na terenie miasta Gniezna w latach 2010 – 2013 zrealizowanych zostało 13 imprez plenerowych, dostępnych dla wszystkich mieszkańców miasta. Były to imprezy sportowo – rekreacyjne (np. „Żyj zdrowo na sportowo”), występy znanych zespołów muzycznych (np.

Budka suflera, Papa D., TSA, Limahl, Blue Cafe, Kombi, Ada Rusowicz), występy teatralne (Teatr Broadway, Koronacja Królewska). W tym okresie podczas otwartych imprez plenerowych wystąpiło 17 zespołów/ wykonawców muzycznych. Część z tych wydarzeń miała miejsce podczas organizowanych co roku „Dni Gniezna”.

Miasto Gniezno wspiera także imprezy kulturalne realizowane przez organizacje pozarządowe. Środki na aktywność kulturalną organizacji pozarządowych dzielone są na zasadach konkursowych. Rocznie na ten cel przeznaczanych jest 45 tys. rocznie. Pozwala to na realizację często bardzo precyzyjnie ukierunkowanych imprez, trafiających do ograniczonego grona odbiorców („Jubileusz Promyka wraz z wernisażem prac”, „JazzGra cykl koncertów jazzowych”, „XVI Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Biblijnej”, „Kulturalna Integracja w Pierwszej Stolicy”). Zdarzają się jednak także imprezy plenerowe, o charakterze edukacyjnych (np. promowanie wydarzeń historycznych – „Powstańcy zdobywają koszary”).

Ofertę turystyczną wzbogaca Gnieźnieńska Kolejka Wąskotorowa, której trasa wiedzie przez niezwykle urokliwe tereny. Gniezno leży także na Szlaku Piastowskim - jedna z najciekawszych i najchętniej odwiedzanych tras turystycznych w Polsce, która prowadzi przez miejscowości związane z panowaniem pierwszych Piastów. Dzięki temu Gniezno jest licznie odwiedzane przez turystów. To z kolei szansa na rozwój gospodarczy miasta, a tym samym na tworzenie nowych miejsc pracy w obsłudze szeroko rozumianego ruchu turystycznego.

3.11. Bezpieczeństwo na terenie miasta Gniezna

Utrzymanie ładu, spokoju i porządku publicznego w mieście należy do zadań własnych gminy, co wynika z ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Miasto Gniezno realizuje te zadania poprzez wyspecjalizowaną jednostkę – Straż miejską.

Straż Miejska została powołana po to, by w sposób właściwy wzmocnić działania porządkowo - prewencyjne podejmowane przez Urząd Miejski i inne służby, w których zakresie leży utrzymanie bezpieczeństwa publicznego.

Bezpieczeństwo na terenie miasta Gniezno ¹⁵			
	2011	2012	2013

¹⁵ Według danych Straży Miejskiej Miasta Gniezno

Liczba zdarzeń odnotowanych przez Straż Miejską w Gnieźnie - ogółem	7099	5409	4839
Liczba wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi społecznemu	121	132	81
Liczba wykroczeń przeciwko instytucjom państwowym i samorządowym	38	54	18
Liczba wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	110	133	67
Liczba wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	5371	3820	3561
Liczba wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, ujawnione przez urządzenia rejestrujące	bd.	549	3151
Liczba wykroczeń przeciwko osobie	47	46	11
Liczba wykroczeń przeciwko zdrowiu	46	58	27
Liczba wykroczeń przeciwko mieniu	38	32	7
Liczba wykroczeń przeciwko interesom konsumentów	46	19	3
Liczba wykroczeń przeciwko obyczajności publicznej	66	48	27
Liczba wykroczeń – szkodnictwo leśne i ogrodowe	58	31	2
Liczba wykroczeń przeciwko ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	240	184	160
Liczba wykroczeń przeciwko ustawie o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych	86	77	32
Liczba wykroczeń przeciwko ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	472	266	256

Liczba zdarzeń odnotowanych przez Straż Miejską na terenie miasta Gniezna ulega zmniejszeniu. Można więc mówić o poprawie bezpieczeństwa mieszkańców miasta Gniezna. Generalnie spada liczba wszystkich wykroczeń poza liczbą wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, ujawnionymi przez urządzenia rejestrujące. Najbardziej spadła liczba wykroczeń przeciwko mieniu, interesom konsumentów oraz szkodnictwu leśnemu i ogrodowemu.

Najczęstszymi wykroczeniami odnotowanymi przez Straż Miejską są nadal wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, w tym wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, ujawnione przez urządzenia rejestrujące.

W dalszej kolejności są to wykroczenia przeciwko ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, wykroczenia przeciwko ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwko porządkowi i spokojowi społecznemu. Niezwykle istotny jest

spadek liczby wykroczeń przeciwko ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Z tendencją taką mamy do czynienia przez ostatnie trzy lata. Daje to szansę na zmniejszenie się liczby problemów społecznych spowodowanych problemami alkoholowymi.

Na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji w Gnieźnie, zaobserwować można wzrost liczby wystąpień do Sądu Rodzinnego w sprawach o demoralizację nieletniego oraz w sprawach opiekuńczych nad małoletnimi.

Głównym przedsięwzięciem podejmowanym przez funkcjonariuszy KPP w Gnieźnie na rzecz przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości wśród nieletnich jest realizacja następujących programów prewencyjnych: „Bezpieczeństwo w szkole”, „Bezpieczne Zimowisko”, „Wiosna 2011”, „Zakończenie Roku Szkolnego”, „Bezpieczna Droga z Radami SpongeBoba”, „Rozpoczęcie Roku Szkolnego” i „Bezpieczna droga do szkoły”, „Z Pyrkiem bezpieczniej”. Ponadto na terenach szkół podstawowych coraz częściej dochodzi do agresywnych zachowań uczniów, którzy stosują przemoc fizyczną w środowisku rówieśniczym.

Analizując dane statystyczne dotyczące czynów karalnych popełnianych przez nieletnich należy stwierdzić, że kategoriami dominującymi są: groźby karalne, wymuszenia rozbójnicze, uszkodzenie ciała.

Analiza danych statystycznych potwierdza, że jedną z przyczyn utrzymującego się wysokiego poziomu demoralizacji, przestępczości i patologii wśród dzieci i młodzieży jest załamanie się tradycyjnego modelu rodziny. Współczesna młodzież, niejednokrotnie pozbawiona autorytetów, pozostawiona sama sobie nie ma celów w życiu. Konieczne jest podjęcie skutecznych działań profilaktycznych w tym zakresie.

Według danych Policji rośnie liczba nietrzeźwych nieletnich, z którymi przeprowadzono rozmowy profilaktyczno – ostrzegawcze oraz informowano Sąd Rodzinny w Gnieźnie z wnioskiem o wgląd w sytuację opiekuńczo – wychowawczą wymienionych małoletnich.

Pozytywny jest spadek liczby przestępstw wskazanych w Ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, w tym np. przestępstw polegających na wprowadzaniu narkotyków i środków odurzających do obrotu. Mimo tego, rośnie liczba nieletnich, którzy dopuszczają się tego przestępstwa.

Działania profilaktyczne Policji w ograniczeniu zjawiska narkomanii wśród dzieci i młodzieży polegały na cyklicznych spotkaniach z uczniami i nauczycielami, ponadto uświadamiano możliwość wyboru i konsekwencje zażywania. O spostrzeżeniach informowano odpowiednie instytucje. Ponadto informowano rodziców o możliwości sprawdzania dzieci za pomocą testerów w zakresie stwierdzenia obecności środków odurzających w organizmie. Konieczne są dalsze działania profilaktyczne, gdyż narkomania może być jednym z powodów wystąpienia poważnych problemów społecznych w przyszłości.

Alkoholizm to nie tylko problem przemocy, czy ubóstwa. To także zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Funkcjonariusze Policji w ramach kampanii edukacyjno-informacyjnej, przeprowadzają akcje, promujące wzrost świadomości społecznej na temat przyczyn zdarzeń drogowych, ze szczególnym uwzględnieniem nietrzeźwych kierujących.

Powyższe wskazuje na utrzymywanie się problemów alkoholowych na terenie Gniezna, co często jak pokazują statystyki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przekładają się na występowanie problemów społecznych w rodzinach.

Konieczna jest odpowiednia profilaktyka w tym zakresie skierowana zarówno do dzieci, młodzieży jak i dorosłych.

Konieczne jest także prowadzenie działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży w celu zapobiegania angażowaniu się ich w sytuacje i zachowania patologiczne.

3.12. Charakterystyka grup społecznych na terenie miasta Gniezna

Grupa społeczna to jedno z najbardziej fundamentalnych pojęć socjologicznych. W toku życia społecznego wytwarzają się rozmaite międzyludzkie oddziaływania, kontakty i relacje. Mówimy więc, że między ludźmi kształtują się określone stosunki i więzi społeczne. Tym samym powstają grupy społeczne, które opierają się na pewnych stosunkach społecznych i połączone są różnymi typami więzi.

Z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych można wyróżnić grupę, osób dotkniętych problemami społecznymi. W skład tej grupy wchodzi podgrupy.

Między innymi mamy grupę społeczną dotkniętą ubóstwem, alkoholizmem, przemocą, bezrobociem, niepełnosprawnością, nieporadnością, problemami ze sprawowaniem pieczy rodzicielskiej, uzależnieniem od korzystania z pomocy społecznej.

Wszystkie te grupy wchodzi w skład dużej grupy, tworzonej przez mieszkańców miasta Gniezna.

Poszczególne osoby i środowiska (rodziny) mogą występować w różnych grupach dotkniętych problemami społecznymi.

Często będzie tak, że osoby z grupy dotkniętej alkoholizmem, będą także w grupie osób dotkniętych przemocą. Z kolei grupa osób dotknięta bezdomnością często należy także do grupy dotkniętej alkoholizmem.

Niemniej jednak poszczególne działania zawarte w strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Gniezna powinny być kierowane do ściśle określonych grup społecznych.

Mając to na uwadze wyróżniono następujące grupy społeczne do których będzie odnosiła się niniejsza strategia:

- uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów, do których należy skierować działania aktywizujące, inspirujące, wychowawcze, w celu zapobiegania demoralizacji, korzystaniu z używek, przemocy oraz innym niekorzystnym zjawiskom społecznym dostrzeganym wśród dzieci,
- młodzież (uczniowie szkół ponadgimnazjalnych), do których należy skierować działania aktywizujące, inspirujące, wychowawcze, w celu zapobiegania demoralizacji, korzystaniu z używek, przemocy oraz innym niekorzystnym zjawiskom społecznym dostrzeganym wśród młodzieży,
- rodziny z małymi dziećmi, którym należy zapewnić odpowiednią opiekę dla dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym, w celu większej elastyczności na rynku pracy, w szczególności w celu zapewnienia szybkiego powrotu na rynek pracy,
- rodziny osoby dotknięte ubóstwem, którym należy zapewnić wsparcie w wychodzeniu z ubóstwa oraz pomoc doraźną w celu zapewnienia podstawowych potrzeb bytowych,
- rodziny osoby dotknięte bezdomnością, którym należy pomóc zarówno w sposób doraźny zapewniając doraźne schronienie, jak i rozwiązanie przejściowe w postaci lokalu socjalnego,
- rodziny osoby dotknięte bezrobociem, którym należy zapewnić różnorodne formy aktywizacji zawodowej z możliwością dokończenia się i przekwalifikowania włącznie,

- rodziny i osoby dotknięte uzależnieniami, którym należy zapewnić nie tylko wsparcie psychologiczne ale także odpowiednią opiekę medyczną,
- rodziny i osoby dotknięte przemocą, którym należy zapewnić przede wszystkim pomoc rzeczową i materialną w celu uniezależnienia się od źródeł przemocy, pomoc psychologiczną a także prowadzić działania izolujące osoby będące źródłem przemocy,
- osoby starsze w wieku poprodukcyjnym, którym należy zapewnić nie tylko wsparcie w codziennym życiu ale także różne formy aktywizacji umysłowej, jak i fizycznej, tak aby zapobiec lub odroczyć w czasie umieszczenie w domu pomocy społecznej,
- osoby niepełnosprawne i przewlekle chore, którym należy zapewnić odpowiednie wsparcie rzeczowe i finansowe, tak żeby zapewnić im godne życie oraz w miarę możliwości aktywizację zawodową, tak żeby możliwie jak najpełniej mogły one uczestniczyć w życiu społecznym,
- osoby potencjalnie zagrożone problemami społecznymi, to np. osoby które znajdują się w trudnej sytuacji materialnej, borykają się z uzależnieniami, są chore lub niepełnosprawne a nie korzystają jeszcze z pomocy społecznej, do których należy dotrzeć z informacją i odpowiednią profilaktyką.

Jak wcześniej wspomniano, osoby należące do więcej niż jednej grupy problemowej, będą korzystały z różnych form pomocy, kierowanych do różnych grup dotkniętych problemami społecznymi.

3.13. Stan i możliwości pomocy społecznej na terenie miasta Gniezna

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie udziela pomocy w postaci:

- **Zasilek stały**, który przysługuje:
 - pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
 - pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.
- **Zasilek okresowy**, który przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.
- **Zasilek celowy**, to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Osobom bezdomnym i innym osobom nie posiadającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych może być przyznany zasilek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne.
- **Specjalny zasilek celowy**, to świadczenie, które może być przyznane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium ustawowe - w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Świadczenie to nie podlega zwrotowi.
- **Pomoc w formie skierowania i umieszczenia w domu pomocy społecznej**, która przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.
- **Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej**, która jest interdyscyplinarną działalnością zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom, bez względu na posiadany dochód, realizowana jest w środowisku zamieszkania osoby, rodziny, jest dostosowana do specyficznych, rozeznaczonych potrzeb osoby, rodziny, środowiska lokalnego.

Pomoc społeczna na terenie miasta Gniezno ¹⁶ - świadczenia pieniężne z pomocy społecznej				
	2010	2011	2012	2013
Liczba osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej	3 833	3 613	3 613	3 646
W tym osoby długotrwale korzystające ze wsparcia pomocy społecznej	3013	2 962	3 033	3 125
Wskaźnik procentowy udziału osób długotrwale korzystających ze świadczeń w	79	82	84	86

¹⁶ Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych i danych Urzędu Miasta Gniezno

ogólnej liczbie świadczeniobiorców w %				
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej	2 803	2567	2599	2570
Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia pomocy społecznej	6068	5475	5684	5584
Wskaźnik liczby osób w rodzinach korzystających ze wsparcia pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	86,24	77,92	81,05	82,47
Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	2 820	2590	2611	2856
Liczba osób w rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	6 106	5529	5712	5928
Zasiłek celowy ogółem – liczba osób	2 989	2 379	2 358	2 323
Zasiłek celowy ogółem – kwota świadczeń w PLN	3 866 126	3 303 023	3 203 636	2 617 122
Zasiłek celowy przyznany w ramach programu wieloletniego „pomoc państwa w zakresie dożywiania” – liczba rodzin	603	337	654	488
Zasiłek celowy przyznany w ramach programu wieloletniego „pomoc państwa w zakresie dożywiania” – liczba świadczeń	902	862	1508	1276

W roku 2010 liczba środowisk (rodzin), które skorzystały z różnych form świadczeń materialnych pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie wyniosła 2803. Osoby objęte pomocą stanowiły 8,6 % ogółu mieszkańców.

W roku 2011 w porównaniu do 2010 roku liczba środowisk, które skorzystały ze świadczeń z pomocy społecznej zmalała o 229, tj. o 8,19 %. Wyniosła 2567. Osoby objęte pomocą stanowiły 7,87 % ogółu mieszkańców. W roku 2012 liczba środowisk objętych świadczeniami z pomocy społecznej nieznacznie wzrosła do 2599 (wzrost o 1,2 %) i spadała do 2570 osób w roku 2013, co stanowiło powrót do stanu z roku 2011 (spadek 1,11 %).

W roku 2012 liczba osób korzystających z różnych form świadczeń materialnych pomocy społecznej stanowiła 8,10 % ogółu mieszkańców. W roku 2013 liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej stanowiła 7,99 % ogółu mieszkańców.

Podsumowując liczba osób korzystających z pomocy społecznej pozostaje na niezmiennym poziomie i obejmuje około 2600 środowisk (rodzin) i 5600 osób, co stanowi około 8% ogółu ludności. Tak wysoka populacja osób objętych pomocą społeczną stanowi wyzwanie dla wyspecjalizowanych służb miasta Gniezna, jak i dla całej lokalnej społeczności.

Wskaźnikiem składającym się na syntetyczny obraz sytuacji finansowej mieszkańców gminy jest liczba osób korzystających długotrwale z pomocy społecznej do ogólnej liczby korzystających. Pomaga on wskazać głębokość i trwałość ubóstwa na danym obszarze.

W Gnieźnie wskaźnik ten w 2013 roku wyniósł 86% i wykazuje tendencję wzrostową. Liczbę osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej na terenie miasta Gniezna można uznać za stosunkowo wysoką.

Osoby długotrwale korzystające z pomocy definiowane są zgodnie z objaśnieniami do Formularzy Oceny Zasobów Pomocy Społecznej jako liczba osób, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej, przez co najmniej 18 miesięcy.

Na uwagę zasługuje fakt wzrostu liczby wypłacanych zasiłków stałych. Są one wypłacane pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej oraz pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, spełniającej kryterium dochodowe. Osoby te generalnie nie rokują możliwości usamodzielnienia się i samodzielnego funkcjonowania w społeczności bez wsparcia z pomocy społecznej. Liczba osób, którym wypłacono zasiłek stały wzrosła z 366 osób w roku 2010 do 453 osób w roku 2013. Wzrasta także kwota wypłacanych świadczeń z tego tytułu. O blisko 24% wzrosła także liczba osób korzystających z zasiłku stałego. Jest to zjawisko o tyle niepokojące, że liczba osób w wieku poprodukcyjnych, wzrasta i skuteczne działania skierowane na poprawę sytuacji w tym zakresie jest bardzo ograniczone. Istnieje więc poważne ryzyko dalszego wzrostu zapotrzebowania na wypłatę zasiłków stałych.

Spada liczba osób pobierających zasiłek celowy oraz kwota świadczeń przeznaczonych na ten cel.

Zasiłki celowe wypłacone były głównie z przeznaczeniem na utrzymanie i żywność, koszty leczenia, odzież, dofinansowanie do kosztów mieszkaniowych (gaz, energia elektryczna, woda, zakup opału,) oraz drobne remonty mieszkań.

Miały one charakter pomocy doraźnej a nie stałej. Świadczyć to może o większej samodzielności osób korzystających z doraźnej pomocy na ww. potrzeby.

Spada liczba zasiłków celowych przyznanych w ramach programu wieloletniego „pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Program zakłada zapewnienie dzieciom do 7 roku życia,

uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom dotkniętym między innymi ubóstwem, sieroctwem, bezdomnością, bezrobociem, niepełnosprawnością oraz długotrwałą lub ciężką chorobą, osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym – pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Zgodnie z założeniami Programu podstawowym celem udzielenia pomocy żywieniowej było zapewnienie długofalowych działań w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, poprzez ograniczenie zjawiska niedożywienia w tym w szczególności dostępność do gorących posiłków dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz dzieci uczęszczających do przedszkoli.

Beneficjentami programu były osoby i rodziny, których dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał 150% kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Pomoc społeczna na terenie miasta Gniezno ¹⁷ - przyczyny udzielania pomocy				
	2010	2011	2012	2013
Wsparcie udzielone z powodu ubóstwa – liczba rodzin	643	1086	1914	1777
Struktura rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w %	23	42	74	69
Liczba osób w rodzinach, którym udzielono wsparcia z powodu ubóstwa	1 375	2309	4088	3932
Wsparcie udzielone z powodu bezrobocia – liczba rodzin	1 618	1503	1604	1620
Struktura rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w %	58	59	59	62
Liczba osób w rodzinach, którym udzielono wsparcia z powodu bezrobocia	3 798	3537	3800	3827
Wsparcie udzielone z powodu niepełnosprawności – liczba rodzin	840	835	855	896
Struktura rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w %	30	33	33	35
Liczba osób w rodzinach, którym udzielono wsparcia z powodu niepełnosprawności	1 645	1676	1752	1835
Wsparcie udzielone z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby – liczba rodzin	886	854	881	877
Struktura rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby w %	32	33	34	34
Liczba osób w rodzinach, którym udzielono wsparcia z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby	1 644	1597	1665	1710
Wsparcie udzielone z powodu bezradności (problemów) – liczba rodzin	356	341	374	400
Struktura rodzin, którym przyznano pomoc z	13	13	14	16

¹⁷ Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych i danych Urzędu Miasta Gniezno

powodu bezradności w %				
Liczba osób w rodzinach, którym udzielono wsparcia z powodu bezradności (problemów)	1 123	1119	1233	1358
Wsparcie udzielone z powodu alkoholizmu – liczba rodzin	150	69	109	112
Struktura rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu w %	5	3	4	4
Liczba osób w rodzinach, którym udzielono wsparcia z powodu alkoholizmu	451	108	158	171
Wsparcie udzielone z powodu narkomanii – liczba rodzin	10	4	6	5
Struktura rodzin, którym przyznano pomoc z powodu narkomanii w %	0	0	0	0
Liczba osób w rodzinach, którym udzielono wsparcia z powodu narkomanii	14	7	10	9
Wsparcie udzielone z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa – liczba rodzin	193	186	191	208
Struktura rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w %	7	7	7	8
Wsparcie udzielone z powodu wielodzietności (potrzeba ochrony macierzyństwa) – liczba rodzin	144	146	135	138
Wsparcie udzielone z powodu bezdomności – liczba rodzin	140	136	139	147
Liczba osób w rodzinach, którym udzielono wsparcia z powodu bezdomności	153	145	147	156
Wsparcie udzielone z powodu opuszczenia zakładu karnego – liczba rodzin	30	35	42	45
Liczba osób w rodzinach, którym udzielono wsparcia z powodu opuszczenia zakładu karnego	41	49	61	70
Wsparcie udzielone z powodu zdarzenia losowego – liczba rodzin	9	12	14	9
Liczba osób w rodzinach, którym udzielono wsparcia z powodu zdarzenia losowego	18	27	35	22
Wsparcie udzielone z powodu przemocy w rodzinie (ofiary przemocy) – liczba rodzin	82	17	14	bd
Wsparcie udzielone z powodu przemocy w rodzinie (ofiary przemocy) – liczba rodzin	248	54	54	42
Liczba osób, którym udzielono wsparcia w postaci usługi opiekuńczej	149	163	172	164
Liczba osób objęta pomocą w formie usług opiekuńczych w wieku 61-70 lat	17	18	9	24
Liczba osób objęta pomocą w formie usług opiekuńczych w wieku 71-80 lat	31	37	45	31
Liczba osób objęta pomocą w formie usług opiekuńczych w wieku 81 lat i więcej	101	85	86	86
Liczba świadczeń w postaci usługi opiekuńczej	41 502	39 682	39 214	39 041
Kwota świadczeń w postaci usługi opiekuńczej w PLN	636 994	609 667	646 168	666 352
Liczba osób, którym udzielono wsparcia w postaci	13	14	17	23

specjalistycznej usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi				
Liczba świadczeń w postaci specjalistycznej usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	3 184	3576	3512	3267
Kwota świadczeń w postaci specjalistycznej usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	52 137	63 192	52 523	95 272
Wsparcie udzielone w postaci poradnictwa specjalistycznego – liczba rodzin	0	373	212	241
Liczba osób w rodzinach, którym udzielono wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego	0	1191	776	876
Wsparcie udzielone w postaci pracy socjalnej – liczba rodzin	537	442	276	244
Liczba osób w rodzinach, którym udzielono wsparcia w postaci pracy socjalnej	1236	1001	652	582
Wsparcie udzielone w postaci kontraktu socjalnego – liczba zawartych kontraktów socjalnych	85	99	141	131
Liczba osób ogółem objętych kontraktem socjalnym	85	99	141	131

Jak wynika z powyższych danych, najliczniejszą grupę osób korzystających z pomocy społecznej stanowią osoby i rodziny dotknięte ubóstwem rozumianym jako uzyskiwanie dochodów poniżej ustawowego kryterium dochodowego. Z tego powodu w 2010 roku pomocą objęto 643 rodziny, w roku 2011, 1086 rodzin, w roku 2012, 1914 a w 2013 roku pomocą objęto 1777 rodzin. Po pewnym wzroście liczby rodzin dotkniętych ubóstwem, w roku 2013 nastąpiła poprawa sytuacji. Niemniej jednak aż 3932 osoby pobierają świadczenia z pomocy społecznej z powodu ubóstwa. Stanowi to ponad połowę wszystkich osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej.

Ubóstwo to jednak nie tylko główna przyczyna korzystania z pomocy społecznej w Gnieźnie. Także w Wielkopolsce od lat główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo.

Ważność tej kwestii została dostrzeżona w licznych strategiach i programach opracowywanych na poziomie wojewódzkim i krajowym. Przeciwdziałanie ubóstwu jest jednym ze strategicznych obszarów na poziomie europejskim. Zgodnie z zapisami przyjętymi w dokumencie strategicznym Europa 2020 walka z ubóstwem powinna stać się jednym z głównych filarów polityki społecznej państw Unii, wymieniona jako jeden z siedmiu celów strategii. Zdefiniowano go jako wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza poprzez ograniczenie ubóstwa, zakładając pomoc w wyjściu z ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Dlatego też w trwającej perspektywie finansowej Unii Europejskiej, tak duży nacisk położyła na wsparcie wychodzenia z ubóstwa. Zarówno Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

w Gnieźnie jak i organizacje pozarządowe będą mogły skorzystać z tych środków w celu poprawy sytuacji.

Jednym z ważniejszych wskaźników ubóstwa na poziomie gminy jest liczba mieszkańców (poszczególnych członków rodzin), którym przyznano świadczenie, w stosunku do liczby mieszkańców. Wskaźnik ten ukazuje liczbę osób, która w danej gminie korzysta ze świadczeń społecznych na każde 1000 mieszkańców.

W Gnieźnie, w 2013 wskaźnik osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej na każde 1000 mieszkańców, wyniósł 82,47 i był nieco wyższy niż w roku poprzednim o 1,42 punkty procentowe. Wskaźnik ten należy zaliczyć do najniższych wartości notowanych w Wielkopolsce.

Drugim powodem udzielania pomocy społecznej jest bezrobocie. W 2010 roku na terenie miasta Gniezna było zarejestrowanych 3397 osób, w tym 1718 osób to długotrwale bezrobotni. Z powodu bezrobocia świadczenia z pomocy społecznej pobierało 1618 rodzin, co przełożyło się na 3798 osób.

W 2011 roku zarejestrowanych było 3546 osób, w tym 1685 osób to długotrwale bezrobotni. Z powodu bezrobocia świadczenia z pomocy społecznej pobierały 1503 rodziny, co przełożyło się na 3537 osób.

W 2012 roku zarejestrowanych było 3886 osób, w tym 1870 osób to długotrwale bezrobotni. Z powodu bezrobocia świadczenia z pomocy społecznej pobierały 1604 rodziny, co przełożyło się na 3800 osób.

W 2013 roku zarejestrowanych było 3936 osób, w tym 2027 osób to długotrwale bezrobotni. Z powodu bezrobocia świadczenia z pomocy społecznej pobierały 1620 rodzin, co przełożyło się na 3827 osób.

Mimo wzrastającego bezrobocia oraz liczby osób długotrwale bezrobotnych, liczba osób korzystająca ze wsparcia w ramach pomocy społecznej z powodu bezrobocia pozostaje na poziomie 3800 osób i rośnie bardzo nieznacznie.

Z jednej strony dobrze, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia nie rośnie. To dobry prognostyk na przyszłość. Z drugiej strony 3827 osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, to poważne wyzwanie

zarówno dla pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, jak i służb i organizacji rynku pracy, które zajmują się aktywizacją bezrobotnych.

Utrzymujące się wysokie bezrobocie w mieście Gnieźnie i trudna sytuacja ekonomiczna rodzin powoduje konieczność długotrwałego korzystania z pomocy społecznej, co stanowi poważne zagrożenie dla procesu „wyciągania” osób i rodzin z ubóstwa.

Częstą przesłanką ubiegania się o pomoc była również niepełnosprawność osób w rodzinie. W 2010 roku było takich rodzin 840, w 2011 roku, 835 rodzin, w roku 2012, 855 rodzin a w 2013, 896 rodzin.

Liczba ta nieznacznie rośnie. Istotne będzie zaangażowanie się w aktywizację tych wszystkich niepełnosprawnych, którzy są w stanie samodzielnie podnieść standard swojego życia i zrezygnować z ubiegania się o wsparcie z pomocy społecznej.

Kolejnym powodem do udzielenia pomocy podopiecznym była długotrwała choroba w rodzinie. Choroba była powodem udzielenia pomocy 886 rodzinom w 2010 roku, 854 w roku 2011, 881 w roku 2012 i 877 w roku 877. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest generalnie stała.

Wielodzietność była powodem do korzystania z pomocy społecznej w roku 2010 r. w przypadku 42 rodzin. W roku 2011 r. było to 46 rodzin, w roku 2012, 47 rodzin a w 2013 r., 56 rodzin.

Liczba rodzin, które korzystają z pomocy społecznej z powodu wielodzietności nieznacznie rośnie. Najbardziej znaczący wzrost nastąpił w roku 2013. Należy wesprzeć te rodziny w opiece nad dziećmi i ich wychowaniu, w tym w szczególności w aktywizacji edukacyjnej, sportowej i kulturalnej dzieci z rodzin wielodzietnym. Konieczne jest także odpowiednia pomoc materialna i rzeczowa w celu poprawy jakości życia tych rodzin.

Z powodu bezradności pomocą społeczną w 2010 objęto pomocą 356 rodziny, w roku 2011 r. było to 341 rodzin, w roku 2012 r., 374 rodziny a w 2013, 400 rodzin. Przełożyło się to na 1123 osoby korzystające z pomocy w roku 2010, 1119 w roku 2011, 1233 w roku 2012 i 1358 w roku 2013.

Wskazuje to na wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności.

Konieczne należy wesprzeć te rodziny odpowiednio przygotowaną pracą socjalną, tak ażeby możliwie jak największa liczba rodzin mogła się usamodzielić.

Wzrosła również liczba osób, u których powodem ubiegania się o pomoc jest alkoholizm. W 2013 roku przesłanka ta była powodem udzielenia pomocy w 109 rodzinach, natomiast w roku 2012 w 106 rodzinach, w roku 2011 w 69 rodzinach a w roku 2010 w 150 rodzinach. Oznacza to, że w roku 2013 zjawisko to ma mniejsze nasilenie niż w roku 2010. Od trzech lat utrzymuje się tendencja wzrostowa.

Konieczne są więc wysiłki skierowane w celu pomocy rodzinom dysfunkcyjnym przede wszystkim z powodu problemów alkoholowych. Szczególnie odpowiednio ukierunkowana pomoc ukierunkowana na wychodzenie z alkoholizmu.

Pomocne w tej kwestii mogą okazać się środki w dyspozycji Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zauważyć również należy, że spadła liczba osób, u których problem narkomanii jest jedynym powodem ubiegania się o pomoc społeczną. W roku 2010 było 10 takich rodzin, a w rodzinach tych było 14 osób, natomiast w roku 2013 było to 5 rodzin i 9 osób w tych rodzinach.

Niemniej jednak ani zjawisko alkoholizmu, ani też narkomani występujące na terenie miasta Gniezna, nie są w pełni zdiagnozowane. Stąd też odpowiednio dobrane działania zaradcze, profilaktyczne i edukacyjne wcale nie muszą w pełni przekładać się na efekty w postaci zmniejszania się liczby osób korzystających z pomocy społecznej, z powodu narkomani i alkoholizmu.

Spadła także liczba osób, u których powodem ubiegania się o pomoc społeczną był problem przemocy w rodzinie. W roku 2010 były 82 rodziny, w 2011, 17 rodzin, a w 2012 roku, 14 rodzin.

Przełożyło się to na 248 osób w rodzinach w roku 2010, 54 osoby w roku 2011, 54 osoby w roku 2012 oraz 42 osoby w roku 2013.

Konieczne jest prowadzenie dalszych działań edukacyjnych i informacyjnych w celu uświadomienia czym jest przemoc, jak sobie z nią radzić i jak jej zapobiegać.

W Dziale Metodycznym, Pomocy Środowiskowej i Rodziny prowadzona jest działalność specjalistycznego wsparcia psychologicznego świadczonego przez psychologów Ośrodka

oraz przez specjalistów, których działalność finansowana jest przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie terapii uzależnień od alkoholu indywidualnej i grup wsparcia, konsultacji i wsparcia rodzin oraz małżeństw a także wsparcia dla rodzin z problemem przemocy w rodzinie, w których występuje problem alkoholowy, współzależnym bądź zagrożonym alkoholizmem. Prowadzone były także konsultacje w zakresie terapii rodzinnej, małżeńskiej, diagnostyki, terapii uzależnień od narkotyków.

Podsumowując, od kilku lat wśród dominujących powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej znajdują się cztery przesłanki: ubóstwo rozumiane jako uzyskiwanie dochodów poniżej ustawowego kryterium dochodowego, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała choroba.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej udziela także wsparcia niepieniężnego w postaci schronienia, czy też posiłku.

W wydawaniu żywności potrzebującym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie współpracuje z Wielkopolskim Bankiem Żywności.

Wzrasta również liczba osób korzystających z pomocy w postaci schronienia. Z 62 osób korzystających ze schronienia w roku 2010 do 92 osób w roku 2013.

Spowodowało to wzrost kosztów z tym związanych z 182.910 zł w roku 2010 do 368.070 zł w roku 2013.

Pomoc w postaci schronienia realizowana jest przede wszystkim w przez działające w mieście Schronisko dla bezdomnych „Pomocna Przystań”. Prowadzone jest przez Powiatowe Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Bezdomnym i Integracji Społecznej w Gnieźnie „Dom”. Na terenie miasta Gniezna prowadzone są dwie placówki dla bezdomnych: przy ulicy Pocztowej oraz ulicy Kawiary.

W szczególnych wypadkach w schroniskach mieszczących się poza miastem Gniezno (skierowanie do tych miejsc dotyczy przeważnie kobiet z dziećmi oraz osób, dla których chwilowo nie ma miejsc w schronisku).

Podsumowując należy zauważyć, że zjawisko bezdomności nasila się. Konieczne jest podejmowanie dalszych działań wspierających osoby bezdomne w procesie wychodzenia z bezdomności, zaoferowanie im nie tylko mieszkań socjalnych ale także wsparcie

w odnalezieniu się na rynku pracy, np. poprzez skierowanie do spółdzielni socjalnej, przekwalifikowanie się, czy też współpracę z wyspecjalizowaną agencją zatrudnienia.

W wielu przypadkach konieczne jest także wsparcie w wychodzeniu z alkoholizmu. Wskazana jest także pomoc doraźna w zapewnieniu tym osobom doraźnego schronienia.

Na wysokim poziomie utrzymuje się liczba osób umieszczanych w domach pomocy społecznej za które odpłatność częściowo reguluje gmina. Z roku na rok wzrastają koszty z tym związane.

W roku 2010, była to kwota 992.294 zł, natomiast w roku 2013 było to już 1.725.277 zł. Zjawisko to ze względu na starzejące się społeczeństwo i przewidywany spadek siły nabywczej przyszłych emerytów może narastać.

Jest to o tyle ważne groźne zjawisko, że już dzisiaj rośnie liczba osób oczekujących na pobyt w domu pomocy społecznej. W roku 2013, liczba oczekujących zwiększyła się do 11 osób.

Konieczne są działania ukierunkowane na stworzenie wyspecjalizowanych placówek dziennego pobytu dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych powodów wymagają pomocy w codziennych czynnościach bytowych, a rodzina nie może jej zapewnić.

Dzięki temu osoby te miałyby szanse na samodzielne funkcjonowanie w swoim środowisku, a koszty tej działalności byłyby niższe niż umieszczenie tych osób w domach pomocy społecznej oferujących opiekę całodobową.

Alternatywą mogą być np.ienne domy pomocy społecznej. Celem dziennych domów pomocy społecznej jest zorganizowanie czasu wolnego pensjonariuszom – osobom w wieku poprodukcyjnym z danego terenu. Może być to pomoc w zaspokojeniu ich potrzeb, a także wsparcie w samodzielnym egzystowaniu w środowisku lokalnym.

Oferta placówek jest zróżnicowana, m.in. obejmuje: codzienne obiady, terapie zajęciowe – plastyczne, informatyczne, teatralne czy muzyczne. W ośrodkach wsparcia odbywają się rozmaite imprezy kulturalne, uroczystości oraz spotkania okolicznościowe, np. z okazji świąt. Dienne domy pomocy społecznej bardzo często korzystają z usług pielęgniarek, lekarzy czy też rehabilitantów.

W roku 2013 działały w Wielkopolsce 23 takieienne ośrodki pobytu. Na terenie miasta a także całego powiatu gnieźnieńskiego takich placówek nie ma.

Mając na uwadze koszty ponoszone przez miasto Gniezno na dofinansowanie lub finansowanie pobytu osób potrzebujących w domach pomocy społecznej, należy rozważyć utworzenie takich placówek na terenie Gniezna.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie przyznawał również pomoc w formie usług opiekuńczych, którymi obejmuje się osoby starsze, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub rodzina nie jest w stanie im takiej pomocy udzielić.

Pomoc usługowa świadczona w miejscu zamieszkania polega na zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiece higienicznej zalecanej przez lekarza, pielęgnacji oraz w miarę możliwości zapewnieniu kontaktów z otoczeniem, a także dostosowanych do poszczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności usługach świadczonych przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Na terenie miasta Gniezna funkcjonują 4 placówki Miejskich Świetlic Socjoterapeutycznych, zlokalizowane w różnych dzielnicach miasta: na osiedlu Grunwaldzkim, osiedlu Tysiąclecia, osiedlu Kazimierza Wielkiego oraz przy ulicy Kilińskiego. Do wszystkich placówek uczęszcza około 120 dzieci z rodzin dotkniętych różnorodnymi formami dysfunkcji społecznych takimi jak: niewydolność wychowawcza, alkoholizm, pólseroctwa (także społeczne), niski status społeczny oraz materialny, zaburzenia w sferze więzi rodzinnych. Są to również dzieci z zaburzeniami zachowania, które wychowują się w warunkach niekorzystnych dla ich dalszego rozwoju.

Świetlice pełnią ważną rolę edukacyjno – wychowawczą dla dzieci i rodzin, w których występują problemy społeczne i zagrożenia problemami społecznymi. Konieczne jest dalsze utrzymywanie działalności tych świetlic.

Pomoc społeczna na terenie miasta Gniezno ¹⁸ - zasoby pomocy społecznej				
	2010	2011	2012	2013
Ośrodki wsparcia ¹⁹ - liczba ogółem	4	4	4	4
Ośrodki wsparcia - liczba miejsc	180	180	183	183
Ośrodki wsparcia – liczba osób korzystających	198	228	279	257
Ośrodki wsparcia – liczba osób oczekujących	-	-	-	5
Ośrodki wsparcia – kadra	bd	12	14	12
Ośrodki wsparcia – roczny koszt prowadzenia	bd	1 329 935	1 409 184	1 532 587
Środowiskowe domy samopomocy – liczba ogółem	2	2	2	2
Środowiskowe domy samopomocy – liczba miejsc	55	55	55	55
Środowiskowe domy samopomocy – liczba osób	62	55	55	60

¹⁸ Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych i danych Urzędu Miasta Gniezno

¹⁹ Placówki prowadzone przez NGO

korzystających				
Środowiskowe domy samopomocy – liczba osób oczekujących	0	0	0	5
Środowiskowe domy samopomocy – kadra placówek	bd	12	14	12
Środowiskowe domy samopomocy – roczne koszty prowadzenia i utrzymania	bd	594 623	598 658	638 219
Placówki wsparcia dziennego – liczba placówek	4	4	4	4
Placówki wsparcia dziennego – liczba miejsc w placówkach	110	120	120	120
Placówki wsparcia dziennego – liczba osób korzystających z placówek	114	120	105	105
Placówki wsparcia dziennego – kadra placówek	bd	13	12	11
Placówki wsparcia dziennego – roczne koszty prowadzenia w PLN ²⁰	bd	552 313	555 076	602 118
Placówki wsparcia dziennego – średnioroczny koszt ogółem utrzymania 1-ego miejsca w placówce	bd	4 603	4 405	4 704

Ośrodek wsparcia jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu. W ośrodku wsparcia mogą być prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu.

Ośrodkiem wsparcia może być ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

Ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są: środowiskowy dom samopomocy lub klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie wspomagał ośrodki wsparcia, czyli półstacjonarne środowiskowe formy pomocy, służące utrzymaniu osoby w naturalnym środowisku.

Należy do nich zaliczyć Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Dom Anki” w Gnieźnie przy ul. Poznańskiej 15. Jest on prowadzony przez Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Concordia”.

²⁰ Środki finansowe jednostki samorządu terytorialnego

W tym ośrodku skierowane osoby korzystały ze wsparcia psychologicznego, terapeutycznego oraz pomocy w dostępie do specjalistycznych świadczeń psychiatrycznych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wspierał także działalność Środowiskowego Domu Samopomocy pn. „Dom Tęcza”, działającego przy Stowarzyszeniu MAKI z siedzibą w Gnieźnie przy ul. Zabłockiego 12.

Celem działania ŚDS jest pomoc osobom z niepełnosprawnością intelektualną i autyzmem w codziennym życiu, wyrównywanie szans oraz inspirowanie do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, oraz rozwinięcie przydatnych w życiu umiejętności a także tworzenie wzajemnego wsparcia dla ich rodzin.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie wydawał decyzje administracyjne dotyczące skierowania do całodobowych ośrodków wsparcia, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego na okres ustalony z klientem.

Liczba osób korzystających ze wsparcia w ww. placówkach nie ulega istotnym zmianom. Ośrodki te w pełni zaspakajają potrzeby lokalnej społeczności. Biorąc pod uwagę zakres ich działalności, liczbę osób korzystających z pomocy tych placówek, wskazane jest kontynuowanie ich działalności.

Jako ośrodek wsparcia traktowane jest Schronisko dla Bezdomnych „Pomocna Przystań”

Osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie wsparcie oferują ośrodki interwencji kryzysowej. Świadczą one nieodpłatnie, dostępne całą dobę specjalistyczne usługi psychologiczne w formie interwencji kryzysowej, w celu przywrócenia równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie. W roku 2013 w województwie wielkopolskim funkcjonowały 24 takie ośrodki, z których usług skorzystało 4 887 os. W Gnieźnie działa Dom Matki i Dziecka Caritas Archidiecezji Gnieźnieńskiej - ośrodek interwencji kryzysowej dla matek oczekujących narodzin dziecka lub z dziećmi (nie mogących z różnych przyczyn pozostać w swoim środowisku), placówka opiekuńczo-wychowawcza o charakterze interwencyjnym i socjalizacyjnym - dla dzieci i młodzieży pozbawionej częściowo opieki rodzicielskiej.

Ze względu na funkcję i rodzaj rozwiązywanych problemów konieczne jest utrzymanie funkcjonowania tego typu ośrodka.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował także zadania nałożone na gminę, wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej.

W związku z obowiązkiem wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudniony w ramach środków własnych był jeden asystent rodziny. Zakresem swych działań obejmował 13 środowisk (rodzin), prowadząc pracę z rodziną w miejscu zamieszkania. Zadania asystenta rodziny realizowane były zgodnie z ww. ustawą.

Pomoc społeczna na terenie miasta Gniezno ²¹ - zasoby MOPS w Gnieźnie				
	2010	2011	2012	2013
Liczba pracowników ogółem (wszystkich zatrudnionych)	121	122	125	125
Kadra kierownicza	2	2	2	2
Pracownicy socjalni	32	33	39	36
Liczba pracowników socjalnych posiadających wyższe wykształcenie	21	18	26	24
Odsetek pracowników socjalnych posiadających wyższe wykształcenie w %	66	55	67	67
Liczba pracowników socjalnych w przeliczeniu na 2 tys. mieszkańców	0,91	0,94	1,11	1,06
liczba rodzin (w tym osób samotnie gospodarujących) objętych pracą socjalną)	537	442	276	244
Liczba pracowników socjalnych w przeliczeniu na 50 rodzin (w tym osób samotnie gospodarujących) objętych pracą socjalną	2,98	3,73	7,07	7,38
Pracownicy socjalni zatrudnienie w ramach EFS	0	0	0	3
Pracownicy socjalni - specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie	0	0	0	0
Pracownicy socjalni - specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie	1	1	2	2
Pracownicy socjalni - specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	2	1	1	1
Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w jednostce pomocy społecznej – liczba osób w zespole	0	8	8	8
Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w jednostce pomocy społecznej – liczba pracowników socjalnych w zespole	0	4	4	4
Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w jednostce pomocy społecznej – liczba specjalistów zgodnie z art.110 ust.3 ustawy o pomocy społecznej	0	4	4	4

²¹ Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych i danych Urzędu Miasta Gniezno

Liczba pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie w roku 2013 była wystarczająca dla realizacji obecnie nałożonych zadań. Jednak w roku 2014, w wyniku zakończenia realizacji projektu w ramach EFS, liczba pracowników uległa zmniejszeniu o 3 osoby.

Na jeden etat pracownika socjalnego przypada obecnie więcej niż 2.000 mieszkańców. Czyli nie spełnione jest kryterium liczby pracowników socjalnych przypadających na ww. liczbę mieszkańców.

Zgodnie z art. 110, ust.11 ustawy o pomocy społecznej nakłada się na ośrodki pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia co najmniej jednego pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców gminy. Średnia dla Wielkopolski jest na poziomie 1,2. W Gnieźnie w roku 2013 osiągnięto wskaźnik 1,06, natomiast w roku 2014 wskaźnik ten spadł poniżej jedności. Liczba pracowników socjalnych w stosunku do liczby mieszkańców jest więc odpowiednia.

Istotnie wzrósł współczynnik liczby pracowników socjalnych w przeliczeniu na 50 rodzin (w tym osób samotnie gospodarujących) objętych pracą socjalną.

W roku 2010 współczynnik ten wyniósł 2,98, natomiast w roku 2013, był on na poziomie 7,38. Spełniony był więc wymóg, który wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2015 roku.

Mając jednak na uwadze, że pracownicy socjalni muszą wykazywać się dużą wszechstronnością i interdyscyplinarnością, należy cały czas dokształcać ich w ramach różnych form kształcenia.

Podsumowując należy stwierdzić, że miasto Gniezno dysponuje odpowiednimi narzędziami do rozwiązywania problemów społecznych. Niemniej jednak główną przyczyną problemów społecznych jest brak odpowiednich środków finansowych i życie w ubóstwie. Prowadzi do tego przede wszystkim brak pracy i nieporadność w jej poszukiwaniu lub brak odpowiednich kwalifikacji.

Miasto Gniezno nie ma bezpośredniego wpływu na zmianę tej sytuacji. Może jedynie tworzyć odpowiednie warunki do rozwoju biznesu i edukacji, co czyni między innymi będąc założycielem Gnieźnieńskiej Agencji Rozwoju Gospodarczego, wspierając edukację na poziomie wyższym, troszcząc się o opiekę nad najmłodszymi oraz gwarantując możliwie najlepszą bazę dla edukacji w szkołach podstawowych i gimnazjach.

Konieczne jednak należy prowadzić dalsze działania w celu poprawy sytuacji osób dotkniętych problemami społecznymi, zgodnie z planami zawartymi w niniejszej strategii.

4. Identyfikacja kluczowych problemów społecznych na terenie miasta Gniezna

Diagnozę sytuacji społecznej dokonano na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej w latach 2010 - 2013 dla miasta Gniezno oraz danych analitycznych dostarczonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Miasta Gniezno, a także danych statystycznych udostępnianych przez GUS.

Podsumowaniem diagnozy będzie identyfikacja kluczowych problemów społecznych na terenie miasta Gniezna.

Biorąc pod uwagę zakres i powody udzielania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie, należy uznać, że na terenie miasta występują następujące negatywne zjawiska, przyczyniające się do występowania problemów społecznych: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność opiekuńczo – wychowawcza, długotrwała i ciężka choroba, alkoholizm.

Niewątpliwie najczęściej występującą przyczyną problemów społecznych jest ubóstwo. Jest to zjawisko szczególnie niebezpieczne, ponieważ duża osób przyzwyczała się do życia w ubóstwie, korzystając w sposób ciągły z pomocy społecznej bez motywacji do zmiany swojego losu i usamodzielnienia się.

Część osób przyzwyczajają się do życia w ubóstwie i korzystania ze środków pomocy społecznej. Często członkowie rodzin dotkniętych ubóstwem dziedziczą je na następne pokolenia.

Przyczyn ubóstwa jest wiele. Generalnie prowadzi do niego brak przychodów w ogóle lub niewystarczające przychody. Ubóstwo dotyka najczęściej ludzi w określonych środowiskach, np. byłych pracowników upadłych zakładów pracy, rodzin z problemami alkoholowymi, osób z niskimi kwalifikacjami, osób długotrwale chorych i niepełnosprawnych.

Ustawowy próg ubóstwa dla gospodarstwa jednoosobowego od października 2012 roku wynosi 542 zł (wcześniej było to 477 zł). W 2012 roku poniżej progu ubóstwa żyło w Polsce nieco ponad 7%²².

²² Główny Urząd Statystyczny

Z kolei próg skrajnego ubóstwa (zwanego czasem biologicznym, ponieważ oznacza poziom poniżej którego człowiek nie może zaspokoić swoich podstawowych potrzeb) wyniósł 519 zł.

Czym innym jest ubóstwo relatywne, którego próg wyniósł w zeszłym roku 691 zł. Jest to poziom obliczany jako 50 proc. uśrednionych wydatków ogółu gospodarstw domowych. Poniżej tego poziomu znalazło się w ubiegłym roku 16 proc. Polaków – o 0,7 pkt proc. mniej niż w 2011 roku.

W przypadku miasta Gniezno nieco ponad 5% mieszkańców żyje poniżej ustawowego progu ubóstwa, co stanowi wartość lepszą niż średnia w Polsce.

Na grupę osób żyjących w ubóstwie należy zwrócić szczególną uwagę, wykonując odpowiednio dostosowaną pracę socjalną oraz wspierać te osoby w odnalezieniu się na rynku pracy, poprzez indywidualne doradztwo, szkolenia, pomoc w zatrudnieniu.

Konieczne należy przekonać osoby dotknięte ubóstwem, że jest to sytuacja przejściowa, która nie musi i nie powinna trwać na tyle długo, że perspektywa ta zniechęca te osoby do podjęcia skutecznych działań mających na celu wyjście z ubóstwa.

Poważnym problemem społecznym jest alkoholizm. Dosięga on nie tylko dorosłych, całe rodziny ale także nieletnich. Alkoholizm generuje dalsze problemy, wśród których można wyróżnić przemoc, ubóstwo, czy bezdomność.

Narastającym problemem społecznym jest wzrost przestępczości wśród nieletnich w tym problemy z uzależnieniami zarówno od alkoholu, jak i od narkotyków.

Problemem społecznym zidentyfikowanym na terenie miasta Gniezna jest niepełnosprawność intelektualna oraz zaburzenia psychiczne, które wymagają zorganizowania opieki osobom chorym oraz ich rodzinom wsparcia oraz opieki na właściwym poziomie.

Niewątpliwym problemem społecznym o znaczeniu ogólnopolskim jest starzejące się społeczeństwo, które ma coraz większe problemy z samodzielnym funkcjonowaniem, stając się coraz większym obciążeniem dla lokalnej społeczności. Wynika z tego coraz większy wzrost wydatków na dofinansowywanie pobytu osób starszych, chorych i niepełnosprawnych w domach pomocy społecznej.

Poważnym problemem społecznym, który uniemożliwia wychodzenie z bezdomności oraz zapobieganie popadaniu w bezdomność jest brak mieszkań socjalnych.

5. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią pomocy społecznej w mieście Gniezno

Zmiany w zakresie objętym strategią powinny wynikać z analizy mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń przed jakimi w aspekcie realizacji obowiązku pomocy społecznej stoi miasto Gniezno. Analiza taka nazywana jest popularnie analizą SWOT.

Ponadto tworząc prognozę zmian należy wziąć pod uwagę analizę aktualnej sytuacji w zakresie pomocy społecznej na terenie miasta Gniezna, oraz analizę realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie miasta Gniezna w latach 2006 - 2013.

Analiza SWOT jest jedną z podstawowych metod analizy strategicznej wykorzystywaną jako technika diagnozy organizacji. Można ją stosować między innymi do analizy sytuacji jednostki samorządu terytorialnego, jako pewnego rodzaju organizacji, w wybranym obszarze jej działalności.

Nazwa metody jest akronimem angielskich słów strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse potencjalne lub zaistniałe w otoczeniu), threats (zagrożenia prawdopodobne lub istniejące w otoczeniu).

W praktyce należy sklasyfikować wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję miasta w analizowanej dziedzinie.

Istnieją dwa kryteria klasyfikacji: zewnętrzne w stosunku do miasta i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych oraz wywierające wpływ negatywny lub pozytywny na miasto. Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają 4 kategorie SWOT.

W ramach przygotowywania strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Gniezna, wyróżniono:

- **Mocne strony** (czynniki wewnętrzne pozytywne) - atuty to walory miasta, które w sposób pozytywny powinny wpływać na rozwiązywanie problemów społecznych jej mieszkańców;

- **Słabe strony** (czynniki wewnętrzne negatywne) - są konsekwencją ograniczonych zasobów i niedostatecznych kompetencji miasta w rozwiązywaniu niektórych problemów społecznych, które w sposób negatywny mogą wpływać na rozwiązywanie problemów społecznych jej mieszkańców; świadomość słabych stron pozwala na podjęcie działań ograniczających ich negatywny wpływ;
- **Szanse** (zewnętrzne pozytywne) - to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane powinny stać się impulsem do rozwoju, pozwalając na rozwiązywanie problemów społecznych oraz osłabiać zagrożenia;
- **Zagrożenia** (zewnętrzne negatywne) - to wszystkie czynniki zewnętrzne, które będziemy postrzegali jako bariery w rozwiązywaniu problemów społecznych mieszkańców miasta.

W efekcie analizy otrzymujemy cztery listy: silnych stron gminy (które należy wzmacniać), słabych stron (które trzeba niwelować), szans (które należy wykorzystywać), oraz zagrożeń (których należy unikać).

Mocne strony miasta Gniezna w zakresie pomocy społecznej:

- doświadczenia w rozwiązywaniu problemów społecznych mieszkańców Miasta Gniezno (w tym doświadczony Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej),
- doświadczenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnieźnie i innych organizacji w pozyskiwaniu zewnętrznych środków pomocowych w celu rozwiązywania problemów społecznych,
- dostateczne (wystarczające) zasoby z zakresu pomocy społecznej – lokalowe i osobowe,
- wyspecjalizowane wsparcie konsultacyjno – doradcze dla osób uzależnionych i współuzależnionych na terenie miasta Gniezna,
- dobrze wyposażone szkoły publiczne i niepubliczne (sale gimnastyczne, boiska, stołówki i kuchnie, pracownie komputerowe),
- doświadczenie w działaniach wspierających edukację dzieci i młodzieży w szkołach,
- przedszkola oferujące opiekę najmłodszym mieszkańcom gminy,
- działające na terenie miasta, Miejskie Świetlice Socjoterapeutyczne,
- położenie miasta Gniezno, w tym połączenia komunikacyjne,
- posiadanie i realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz jej współpraca z Powiatową Komendą Policji, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlicami Socjoterapeutycznymi i Szkołami,

Słabe strony miasta Gniezna w zakresie pomocy społecznej:

- brak wystarczającej liczby miejsc w przedszkolach i żłobkach,
- brak wyspecjalizowanej dziennej opieki dla osób starszych,
- brak domu dziennego pobytu dla osób potrzebujących wsparcia, w celu utrzymania ich w lokalnym środowisku,
- brak skutecznych narzędzi do wczesnego diagnozowania problemów społecznych pojawiających się na terenie miasta,
- niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych,
- niewystarczająca liczba mieszkań chronionych,

Szanse miasta Gniezna w zakresie pomocy społecznej:

- zmiany prawa w zakresie pomocy społecznej oraz przeciwdziałania bezrobociu,
- zmiany w sposobie aktywizacji osób niepełnosprawnych, aktywizacja w kierunku usamodzielnienia się,
- zmiany w sposobie aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych,
- zmniejszająca się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy i narkomani,
- spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej,
- zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia,
- środki pomocowe, zarówno krajowe, jak i Wspólnotowe (z UE) – nowa perspektywa,
- wzrost środków w dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na realizację zadań zleconych,
- baza kulturalno – sportowa, którą można wykorzystać do aktywizacji dzieci i młodzieży w celu przeciwdziałania patologiom i uzależnieniom,
- duża liczba organizacji pozarządowych, w tym działających w obszarze szeroko rozumianej pomocy społecznej,
- powstawanie prywatnych żłobków i przedszkoli,
- zmiana podejścia do tworzenia mieszkań socjalnych,
- zapewniona opieka zdrowotna dla osób dorosłych, w tym osób starszych,

- spadek liczby wykroczeń przeciwko ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- możliwość realizacja wieloletniego rządowego programu „Pomoc w zakresie dożywania dzieci”,
- działalność młodzieżowych centrów kariery oraz spółdzielni socjalnej a także współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy,
- współpraca z PCPR, w tym z CAS Largo,
- wyspecjalizowane wsparcie konsultacyjno – doradcze dla osób uzależnionych i współuzależnionych na terenie miasta,
- podnoszenie kwalifikacji, w szczególności kwalifikacji zawodowych osób dorosłych,
- badania profilaktyczne oraz edukacja prozdrowotna.
- podmioty gospodarcze, działające na terenie miasta Gniezna i w jego pobliżu,

Zagrożenia dla miasta Gniezna w zakresie pomocy społecznej:

- uzależnienie od pomocy społecznej osób długotrwale bezrobotnych,
- duża liczba osób, korzystająca z pomocy społecznej w sposób długotrwały,
- zmniejszająca się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym,
- zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, co stwarza groźbę zwiększonego zapotrzebowania na usługi z zakresu pomocy społecznej,
- zwiększające się zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze dla osób starszych,
- ujemne saldo migracji, stanowiące groźbę odpływu z miasta osób najbardziej mobilnych i zaradnych,
- zwiększająca się liczba bezrobotnych,
- zwiększająca się liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia i osób długotrwale bezrobotnych,
- brak zaawansowanej opieki zdrowotnej dla dzieci,
- utrzymująca się liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej na poziomie 8% ogółu mieszkańców miasta,
- wysoka liczba osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej z powodu ubóstwa,
- wzrastająca liczba osób korzystająca ze wsparcia w zakresie pomocy społecznej z powodu bezrobocia,
- wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu wielodzietności,
- wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu,

- brak pomocy międzysąsiedzkiej w rozwiązywaniu problemów społecznych i niska aktywność społeczności lokalnej w tym zakresie,
- poważny udział problemów alkoholowych w problemach społecznych diagnozowanych na terenie miasta Gniezna,
- zwiększająca się liczba osób starszych, które przestają być samodzielne w codziennym funkcjonowaniu,
- niewielkie zaangażowania społeczności lokalnej we wspólne rozwiązywanie problemów społecznych,
- prognozowany niż demograficzny,
- nie w pełni zdiagnozowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zjawisko przemocy w rodzinie oraz znęcania się nad rodziną,
- nie w pełni zdiagnozowany problem uzależnienia od alkoholu oraz innych używek,
- niski poziom wykształcenia bezrobotnych (gimnazjum i niższe oraz zawodowe),
- słabość finansowania pomocy społecznej (nie zmieniające się, niskie świadczenia z pomocy społecznej), nie zawsze pomoc trafiająca do najbardziej potrzebujących, ale oficjalnie spełniających ustawowe kryteria.

Na podstawie analizy mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń przed jakimi w aspekcie realizacji obowiązku pomocy społecznej stoi miasto Gniezno, a także biorąc pod uwagę analizę aktualnej sytuacji w zakresie pomocy społecznej na terenie miasta Gniezna i analizę realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie miasta Gniezna w latach 2006 – 2013, zakłada się konieczność osiągnięcia następujących zmian, które powinny ograniczać natężenie problemów społecznych występujących na terenie miasta Gniezna:

- **zmniejszenie liczby osób żyjących poniżej granicy ubóstwa**, w tym w szczególności aktywizacja tych osób poprzez odpowiednio dobraną pracę socjalną oraz powrót na rynek pracy, z wykorzystaniem narzędzi z zakresu ekonomii społecznej,
- **zmniejszenie bezrobocia**, w tym zmniejszenie liczby osób długotrwale bezrobotnych, a tym samym pobierających zasiłki z powodu bezrobocia, poprzez wspieranie działalności młodzieżowych centrów kariery, spółdzielni socjalnych i współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy,
- **zwiększenie liczby dzieci i młodzieży objętych pozalekcyjnymi formami aktywności edukacyjnej, kulturalnej i sportowej**, jako wsparcie dla kreowania zainteresowań

i zapobieganie uzależnianiu się, przemocy wśród dzieci i młodzieży oraz wchodzeniu w konflikty z prawem,

- **wsparcie dla osób niepełnosprawnych w zakresie integracji ze środowiskiem oraz w zatrudnieniu**, w celu możliwie maksymalnego usamodzielnienia się tych osób i uniezależnienia się od pomocy społecznej lub możliwie jak najlepsze funkcjonowanie w społeczności.
- **promowanie, uczenie i inicjowanie pomocy sąsiedzkiej w rozwiązywaniu problemów społecznych**, w szczególności w ich początkowej fazie, w celu zwiększenia roli samopomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych w najbliższym otoczeniu,
- **promowanie oraz większe wykorzystanie wolontariatu** w rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie miasta Gniezno, jako szansa na większe włączenie się społeczności lokalnej w rozwiązywanie problemów społecznych,
- **promowanie dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych** na terenie miasta Gniezna, sposobem na najlepszą motywację osób dotkniętych problemami społecznymi,
- **tworzenie mieszkań socjalnych**, w celu przeciwdziałania bezdomności i wspierania wychodzenia z bezdomności,
- **ograniczenie dzieciom i młodzieży dostępu do używek** (szczególnie papierosy i alkohol) w celu zmniejszenia liczby uczniów korzystających na terenie miasta Gniezna z używek (Organizowanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu i papierosów, pod kątem zapobiegania ich sprzedaży nieletnim),
- **stworzenie mechanizmów aktywizacji osób starszych w celu utrzymania ich w jak najlepszej kondycji**, żeby osoby te były jak najdłużej samodzielne, mogły cieszyć się jak najdłużej sprawnością i żeby uchronić je przed pobytem w DPS,
- **rozwijanie systemu opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym**, w celu kształtowania właściwych postaw, wychowywania, zapobiegania patologiom oraz umożliwienia obojgu rodzicom podjęcia pracy zarobkowej,
- **ograniczenie przemocy w rodzinie oraz psychicznego i fizycznego znęcania się nad rodziną**, poprzez działania informacyjne, prewencyjne a także stworzenie platformy wymiany informacji na temat przypadków przemocy i znęcania się,
- **poprawa zasobów pomocy społecznej w miasta Gniezna**, podnoszenie kwalifikacji pracowników socjalnych, których praca w istotny sposób wpływa na usamodzielnianie się osób korzystających z pomocy społecznej, w tym zwiększanie ich interdyscyplinarności,

- **zapewnienie opieki, w tym opieki medycznej osobom starszym**, utworzenie miejsc dziennego pobytu, wraz z obsługą opiekuńczą i medyczną w celu przedłużenia okresu ich samodzielności, w tym inicjowanie badań profilaktycznych i szczepień ochronnych.

6. Cele strategiczne projektowanych zmian w zakresie pomocy społecznej na terenie miasta Gniezna

Niezwykle ważnym etapem tworzenia każdej strategii, jest określenie celu strategicznego (ogólnego), celów szczegółowych (operacyjnych) oraz zadań jakie należy podjąć w celu wykorzystania wszystkich dostępnych zasobów.

W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych będzie to cel strategiczny, cele operacyjne oraz zadania jakie należy podjąć w celu wykorzystania wszystkich dostępnych zasobów będących w posiadaniu miasta Gniezna, aby skutecznie rozwiązywać problemy społeczne w tym prowadzić odpowiednie działania profilaktyczne.

Wyznaczając cel strategiczny dla przygotowywanej strategii rozwiązywania problemów społecznych w miasta Gniezna, założono, że pomoc społeczna wkracza w sytuację osób i rodzin wtedy, gdy nie są one w stanie pokonać trudności życiowych własnym działaniem. Zakłada się, że osoby ubiegające się o pomoc, w pierwszej kolejności powinny skorzystać z przyznanych im przez przepisy innych ustaw uprawnień, z własnych zasobów majątkowych (pieniężnych i niepieniężnych) oraz z własnych możliwości działania.

Przyjęto cel strategiczny, który stanowi dla społeczności miasta Gniezna istotny element ładu społecznego. Mając go na uwadze wyznaczono cele szczegółowe.

Przed wyznaczeniem celów szczegółowych dokonano ponownej analizy i oceny zasobów (materialne – infrastruktura, finansowe – pieniądze, psychiczne - siła i determinacja realizatorów, wsparcie decydentów, społeczne - aprobatą wąskiego i szerszego środowiska).

Określono także czas i fazy realizacji strategii. Określono, kiedy nastąpi realizacja celów szczegółowych poprzez wskazanie terminów realizacji przyporządkowanych im zadań.

Misja i wizja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Gniezno

Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Gniezno:

Miasto Gniezno tworzy dogodne warunki życia i rozwoju dla wszystkich mieszkańców miasta, a tych którzy nie radzą sobie z trudami życia codziennego, wspiera udzielając im profesjonalnej i dostosowanej do ich potrzeb pomocy, mającej na celu usamodzielnienie się i funkcjonowanie w lokalnej społeczności. Pomaga potrzebującym współdziałając z partnerami społecznymi, w tym organizacjami społecznymi.

Wizja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Gniezno

Miasto Gniezno jest miejscem, zrównoważonego rozwoju, w którym mieszkańcy pracują, mieszkają i wypoczywają, w której opiekę znajdują najmłodsi i osoby starsze, w którym każda osoba i rodzina, nie radząca sobie z trudami życia codziennego, otrzymuje profesjonalne wsparcie dzięki interdyscyplinarnej działalności miejskich służb pomocy społecznej oraz ich partnerom, w tym organizacjom pozarządowym, zaangażowanym w rozwiązywanie problemów społecznych.

Wszyscy mieszkańcy miasta Gniezna są wrażliwi na problemy sąsiadów, na przemoc i wszelkiego rodzaju dyskryminacje, każdy jest otwarty na pomoc i pomaga innym.

Cel strategiczny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Gniezno

Stworzenie interdyscyplinarnych narzędzi zwiększających skuteczność działań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez samorząd miasta oraz jego partnerów w celu usamodzielniania się jak największej liczby osób i rodzin oraz zapobiegania powstawaniu problemów społecznych wywoływanych bezrobociem, uzależnieniami, przemocą, znęcaniem się, niepełnosprawnością i nie radzeniem sobie z trudami życia codziennego.

7. Kierunki działań niezbędnych do osiągnięcia projektowanych zmian w zakresie polityki społecznej

Mając na celu osiągnięcie poprawy sytuacji w zakresie pomocy społecznej na terenie miasta Gniezna, należy mieć świadomość konieczności wprowadzenia zmian.

Nie mogą to być jednak zmiany przypadkowe, chaotyczne, realizowane w odpowiedzi na bieżące trendy i wydarzenia.

Zmiany te należy w miarę precyzyjnie zaplanować, stawiając cele konieczne do osiągnięcia. Cele te powinny być zgodne z zasadą SMART.

Zgodnie z akronimem tworzącym nazwę koncepcji, sformułowany cel powinien być:

- **Prosty** – jego zrozumienie nie powinno stanowić kłopotu, sformułowanie powinno być jednoznaczne i nie pozostawiające miejsca na luźną interpretację,
- **Mierzalny** – a więc tak sformułowany, by można było liczbowo wyrazić stopień realizacji celu, lub przynajmniej umożliwić jednoznaczną "sprawdzalność" jego realizacji,
- **Osiągalny** – inaczej mówiąc realistyczny; cel zbyt ambitny podkopuje wiarę w jego osiągnięcie i tym samym motywację do jego realizacji,
- **Istotny** – cel powinien być ważnym krokiem naprzód, jednocześnie musi stanowić określoną wartość dla tego, kto będzie go realizował,
- **Określony w czasie** – cel powinien mieć dokładnie określony horyzont czasowy w jakim zamierzamy go osiągnąć.

Tylko wówczas jest szansa na ich osiągnięcie, a tym samym uzyskanie pożądanych zmian w zakresie pomocy społecznej.

Analizując obecną sytuację mieszkańców miasta Gniezna, którzy ze względu na dotykające ich problemy zmuszeni są do korzystania ze zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej, także dotychczasowe działania, jakie prowadzono w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej w tym działania profilaktyczne i wspierające, a także ogólną sytuację społeczno – gospodarczą mieszkańców miasta Gniezna można wskazać następujące, pożądane działania w zakresie pomocy społecznej w celu osiągnięcia pożądanych zmian lub zachowania co najmniej obecnego stanu rozwiązywania określonych problemów społecznych:

- Zwiększona aktywizacja dzieci i młodzieży w kierunku rozwoju zainteresowań edukacyjnych, kulturalnych i sportowych, w celu efektywnego zagospodarowania ich wolnego czasu; celem takiego działania jest poprawa wyników w nauce, poprawa kondycji fizycznej i stanu zdrowia oraz ograniczenie „pokusy” korzystania z używek (papierosy, alkohol, dopalacze, narkotyki),
- Zmniejszenie dostępu do używek ze strony dzieci i młodzieży, poprzez lepsze egzekwowanie prawnych barier ich dystrybucji (sprzedaży),
- Skuteczniejsza walka z ubóstwem i bezrobociem, w tym długotrwałym bezrobociem, które jest główną przyczyną pobierania zasiłków z zakresu pomocy społecznej,
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców miasta Gniezna, w szczególności poprzez dostosowane do potrzeb działania profilaktyczne wśród dzieci, młodzieży i dorosłych,
- Zapewnienie opieki osobom przewlekle chorym i niepełnosprawnym,
- Stworzenie oferty aktywizującej i opiekuńczej, w tym oferty opieki medycznej, skierowanej do osób starszych, w wieku poprodukcyjnym,

- Zwiększenie dostępu do profilaktyki uzależnień poprzez skuteczniejsze informowanie o działaniach podejmowanych w tym zakresie przez samorząd i organizacje pozarządowe,
- Przeciwdziałanie powstawaniu problemów społecznych poprzez wczesną diagnostykę sytuacji generujących problemy społeczne mieszkańców miasta Gniezno,
- Eliminowanie występowania przemocy w rodzinie oraz przemocy wśród dzieci i młodzieży poprzez promowanie właściwych postaw i wczesne reagowanie na przypadki przemocy a także znęcania się,
- Zintensyfikowanie aktywizacji osób starszych, w wieku poprodukcyjnym, w celu przedłużenia ich samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie,
- Tworzenie mieszkań socjalnych w celu przeciwdziałania bezdomności i wspierania wychodzeniu z niej.

Realizując misję, wizję i cel strategiczny, wyznaczono kierunki działań niezbędne do osiągnięcia projektowanych zmian w zakresie polityki społecznej.

Przyjęto następujące cele szczegółowe (operacyjne):

1. Wspierania edukacji oraz wychowania dzieci i młodzieży,
2. Wspecjalizowane usługi opiekuńcze dla dzieci i dorosłych,
3. Troska o zdrowie mieszkańców miasta Gniezna,
4. Aktywna pomoc w wychodzeniu z bezrobocia i ubóstwa,
5. Wsparcie dla osób uzależnionych, współuzależnionych i przeciwdziałanie uzależnieniom,
6. Wczesna diagnostyka sytuacji generujących problemy społeczne wśród mieszkańców miasta Gniezna,
7. Przeciwdziałanie przemocy,
8. Aktywizacja osób starszych w wieku poprodukcyjnych,
9. Wspieranie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.

Ich realizacja powinna w najlepszy sposób przyczynić się do osiągnięcia postawionych celów, czyli w jak najlepszy sposób powinna poprawić sytuację w zakresie pomocy społecznej na terenie miasta Gniezna.

Docelowo realizacja niniejszej strategii powinna doprowadzić do zmniejszenia liczby osób korzystających ze zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej i zwiększenia liczby osób, które

w wyniku wsparcia uniezależniły się od pomocy społecznej, samodzielnie funkcjonując w lokalnej społeczności.

Zadania przewidziane do realizacji w ramach strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie miasta Gniezna przedstawiono w poniższej tabeli.

Lp.	Cel operacyjny	Zadanie		Sposób realizacji	Oczekiwane rezultaty
		Nazwa zadania	nr		
1.	Wspieranie edukacji oraz wychowania dzieci i młodzieży	Weekendowy Klub Nastolatka	1	<p>Prowadzenie zajęć edukacyjnych w formie warsztatów, heppeningów, zajęć sortowo – rekreacyjnych w terenie, spotkań z ciekawymi ludźmi przez organizacje pozarządowe oraz publiczne i niepubliczne placówki edukacyjne oraz kluby sportowe.</p>	<p>Zwiększenie się liczby młodych ludzi, którzy będą mogli samodzielnie funkcjonować w społeczności, przeciwstawiając się demoralizacji oraz nałogom, unikających przemocy jako głównego sposobu rozwiązywania problemu, otwartych na ludzi, koleżeńskich, chętnie zawiązujących realne przyjaźnie. Ludzi otwartych na dawanie i odbieranie wsparcia członkom społeczności, w której funkcjonują.</p> <p>Nabycie przez uczestników umiejętności pozytywnego stosunku do samego siebie, zadbania o siebie, odpoczywania i zabawy poza środowiskiem degradacyjnym wyrażania własnych uczuć i potrzeb, proszenia o pomoc i przyjmowania jej od innych oraz dzielenia się z innymi swoimi problemami. Celem realizacji zadania jest też uzyskanie wiedzy na temat zagrożeń jakie niosą narkotyki i alkohol, nabycie umiejętności „odbarczenia” siebie z poczucia winy za sytuację, w której się aktualnie znajdują. Uczestnicy zajęć prowadzonych w ramach niniejszego zadania poprawią także swoją kondycję fizyczną.</p>
		Edukacja i wychowanie zaczyna się	2	Utrzymywanie istniejących przedszkoli	Zwiększenie lub co najmniej utrzymanie

		od przedszkola		oraz tworzenie nowych przedszkoli lub oddziałów przedszkolnych, bawialni oraz innych placówek dziennej opieki nad dziećmi.	liczby dzieci objętych edukacją przedszkolną. Umożliwienie podjęcia pracy przez obojga rodziców. Właściwe przygotowanie edukacji do szkolnej, w tym diagnostyka wszelkiego rodzaju problemów rozwojowych.
		Zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych	3	Organizowanie zajęć pozalekcyjnych, kółek zainteresowań, sekcji sportowych dla dzieci i młodzieży.	Zwiększenie lub co najmniej utrzymanie liczby dzieci objętych zajęciami pozalekcyjnymi i ograniczenie liczby młodocianych korzystających z używek oraz zagrożonych wszelkiego rodzaju patologiami.
		Wsparcie wychowania dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjalnych	4	Organizowanie happeningów, spektakli, odczytów, spotkań promujących właściwe postawy społeczne, w tym promocja wolontariatu, uświadamianie ryzyka zażywania używek, uzależnienia się oraz ryzyka wykluczenia społecznego.	Zwiększenie lub co najmniej utrzymanie liczby dzieci rezygnujących ze spożywania używek, rezygnujących z postaw agresywnych oraz przemocy wśród rówieśników, angażujących się w pomaganie innym, w tym także w ramach wolontariatu.
		Zajęcia aktywizujące i zagospodarowujące wolny czas dzieci i młodzieży w mieście Gniezno	5	Organizowanie zajęć sportowo -rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, zaangażowanie animatorów kulturalnych oraz udostępnienie miejskiego oraz powiatowego domu kultury dla rozwijania zainteresowań kulturalnych, muzycznych i plastycznych.	Zwiększenie liczby dzieci i młodzieży, które skorzystają z zajęć sportowo – rekreacyjnych oraz zajęć kulturalnych dając alternatywę dla angażowania się nieletnich w sytuacje ryzykowne i patologiczne.
2.	Wyspecjalizowane	Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną	6	Wspieranie działalności Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, prowadzonego przez organizację pozarządową.	Zapewnienie opieki i wsparcia wszystkim osobom z niepełnosprawnością intelektualną, które takiej pomocy potrzebują. Celem zadania będzie wzrost poczucia własnej wartości osób niepełnosprawnych intelektualnie, poprawa ich wizerunku

usługi opiekuńcze dla dzieci i dorosłych				<p>w społeczeństwie, wzrost sprawności fizycznej, poprawa motoryki, podejmowanie przez aktywności społecznej poza czasem zajęć w ośrodku wsparcia.</p> <p>W wyniku realizacji zadania powinno nastąpić zwiększenie zainteresowania formami aktywności rekreacyjno – ruchowej, wzrost umiejętności zaspokajania własnych potrzeb w oparciu o swoje możliwości, poprawa samooceny i poczucia własnej wartości, poprawa relacji w grupie i relacji rodzinnych, podejmowanie przez uczestników ŚDS różnorodnych ról społecznych (podczas zajęć w placówce jak i poza nią), zmierzających do nabycia różnorodnych umiejętności i kompetencji społecznych.</p>
	Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	7	Wspieranie działalności Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi, prowadzonego przez organizację pozarządową.	<p>Zapewnienie opieki i wsparcia wszystkim osobom z zaburzeniami psychicznymi, które takiej pomocy potrzebują.</p> <p>Celem zadania jest poszerzenie zakresu samodzielności i zaradności życiowej osób z zaburzeniami psychicznymi, poprawa ich kondycji psychicznej, nabycie nowych kompetencji, uzyskanie większego poziomu niezależności, rozszerzenie zakresu uczestnictwa w różnych sferach życia społecznego, podjęcie nowych ról społecznych, a także integracja ze</p>

				społecznością lokalną.
	Opieka dla dzieci do wieku przedszkolnego	8	Utrzymywanie istniejących żłobków oraz tworzenie nowych żłobków lub klubów dziecięcych albo oddziałów żłobkowych w przedszkolach	Zwiększenie lub co najmniej utrzymanie liczby dzieci objętych opieką w żłobkach, do osiągnięcia wieku przedszkolnego. Umożliwienie podjęcia pracy przez obojga rodziców. Właściwa, wyspecjalizowana opieka nad dzieckiem, wspomagająca jego rozwój, w tym diagnostyka wszelkiego rodzaju problemów rozwojowych.
	Prowadzenie Miejskich Świetlic Socjoterapeutycznych	9	Świadczenie specjalistycznej pomocy dla dzieci dotkniętych różnorodnymi formami dysfunkcji społecznych, w tym prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych, pomoc w nauce, dożywianie, terapia zajęciowa, zajęcia sportowo – rekreacyjne, zajęcia z psychologiem (grupowe i indywidualne).	Zapewnienie wyspecjalizowanej pomocy wszystkim dzieciom, które potrzebują wsparcie w codziennym funkcjonowaniu w społeczności a najbliższa rodzina jest z różnych powodów niewydolna wychowawcza lub boryka się z problemami społecznymi.
	Dzienne domy pobytu dla osób starszych²³	10	Prowadzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych, który swoim podopiecznym świadczy usługi opiekuńcze, terapię zajęciową grupową i indywidualną dla podtrzymania kondycji psychicznej, manualnej, w tym również warsztaty plastyczne, usług rehabilitacyjnych w zakresie kinezoterapii, fizykoterapii, i muzykoterapii. Dzienny dom pobytu dla osób starszych	Zmniejszenie się liczby osób, które ze względu na wiek lub stan zdrowotny musiałyby być skierowane do domu pobytu dla osób starszych świadczącego pomoc całodobową. zapewnienie opieki i stworzenie odpowiednich warunków do wielogodzinnego przebywania w nim osób zakwalifikowanych do korzystania z form działalności jednostki - osobom niepełnosprawnym i w wieku emerytalnym, o zmniejszonej sprawności psychofizycznej,

²³ Uczestnik kierowany jest do placówki przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie decyzji administracyjnych. Wydanie decyzji poprzedzone jest zapoznaniem się z sytuacją danej osoby, jego rodziny i otoczenia - między innymi przez wywiad środowiskowy.

				zapewnia swoim podopiecznym posiłki i zaspokojenie potrzeb towarzyskich, rekreacyjno - kulturalnych oraz stwarzanie możliwości realizacji potrzeb religijnych.	będącym w trudnej sytuacji rodzinnej i mieszkaniowej oraz inspirowanie powstawania grup wsparcia i umocnienia więzi społecznych przez działania aktywizujące środowiska.
		Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania	11	Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych	Zapewnienie osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób a są pozbawione pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Celem usług opiekuńczych jest dążenie do jak największej samodzielności podopiecznych.
		Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone w miejscu zamieszkania	12	Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w tym dzieci)	Celem specjalistycznych usług jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez świadczenie wysokiej jakości usług dostosowanych do szczególnych potrzeb osób wymagających pomocy, wynikających z rodzaju ich schorzenia lub niepełnosprawności.
		Profilaktyczny Klub Seniora	13	Zlecenie prowadzenia Profilaktycznego Klubu Seniora	Zwiększenie aktywności seniorów, profilaktyka problemów uzależnień w tej grupie wiekowej
3.	Troska o zdrowie	Profilaktyka prozdrowotna dzieci i młodzieży	14	Organizowanie prelekcji, spotkań, quizów i konkursów o tematyce	Zwiększenie liczby dzieci, które będą miały świadomość zachowań prozdrowotnych oraz

	mieszkańców miasta Gniezna			prozdrowotnej oraz zagrożeniach dla zdrowia jakie niosą za sobą używki a także ryzykowne zachowania, prowadzenie akcji i badań profilaktycznych dzieci i młodzieży, <u>dożywianie dzieci i młodzieży.</u>	zostaną objęte akcjami i badaniami profilaktycznymi (np. właściwe odżywianie się, fluoryzacja, itp.). Zapewnienie osobom potrzebującym posiłku.
		Profilaktyka prozdrowotna wśród osób dorosłych	15	Organizowanie badań przesiewowych i szczepień ochronnych skierowanych do osób z grup podwyższonego ryzyka a także organizowanie odczytów i spotkań promujących zdrowy tryb życia, <u>dożywianie osób dorosłych.</u>	Poprawa stanu zdrowia wśród osób dorosłych, przyjęcie właściwych postaw prozdrowotnych i nawyków żywieniowych. Zmniejszenie osób przewlekle chorujących na terenie miasta Gniezna. Zapewnienie osobom potrzebującym posiłku.
		Program bezpłatnych szczepień przeciwko grypie, dla osób z grupy szczególnego ryzyka – powyżej 65 roku życia, mieszkańców Miasta Gniezna	16	Organizowania bezpłatnych szczepień przeciwko grypie, dla osób z grupy szczególnego ryzyka – powyżej 65 roku życia, realizowane przez Gnieźnieńskie Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej.	Zmniejszenie liczby zachorowań z powodu grypy i związanych z nią powikłań wśród ludzi w wieku poprodukcyjnym
		Program zdrowotny w zakresie profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego HPV miasta Gniezno	17	Organizowania bezpłatnych szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego HPV, realizowane przez Gnieźnieńskie Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej.	Zmniejszenie liczby zachorowań z powodu raka szyjki macicy.
4.	Aktywna pomoc w wychodzeniu z bezrobocia i ubóstwa	Wsparcie dla instytucjonalnego przeciwdziałania bezrobociu	18	Wspieranie działalności Młodzieżowego Centrum Kariery, Spółdzielni Socjalnej oraz inicjowanie tworzenia podmiotów aktywizujących osoby długotrwale bezrobotne i niepełnosprawne. Spółdzielnie socjalne mogłyby realizować zadania usługowe na rzecz	Zwiększenie liczby osób skuteczniej radzących sobie na rynku pracy oraz zwiększenie liczby osób, które zaktywizowano zawodowo i umożliwiono im skuteczny powrót na rynek pracy.

				Urzędu Miasta Gniezna, jednostek podległych, podmiotów gospodarczych oraz społeczności lokalnej.	
		Praca socjalna, ukierunkowana na aktywizację osób bezrobotnych, w szczególności długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych	19	Utrzymywanie współpracy z CAS Largo oraz PUP w Gnieźnie, w celu skutecznej aktywizacji osób bezrobotnych, w tym w szczególności osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych, diagnozowanie potrzeb osób długotrwale bezrobotnych oraz ich pomoc na rynek pracy.	Zwiększenie liczby osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych, które będą miały dostęp do skuteczniejszej aktywizacji, w tym łatwiejszy dostęp do ofert pracy, przekwalifikowania się oraz szkoleń uzupełniających, doskonalących a także działań motywujących do podjęcia zatrudnienia.
		Wychodzenie z ubóstwa, z Europejskim Funduszem Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)	20	Prowadzone będą działania aktywizujące osoby żyjące w ubóstwie w oparciu o środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Zadania będą realizowane przez organizacje pozarządowe, w tym na zlecenie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie.	Zwiększenie się liczby osób aktywnie „wychodzących z ubóstwa”. Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa, niedożywienia wśród społeczności miasta Gniezna. Dbanie o zdrowie. Wzmocnienie rozwoju fizycznego. Zaspokojenie podstawowej potrzeby człowieka – potrzeby jedzenia. Odciążenie finansowe żyjących w ubóstwie..
5.	Wsparcie dla osób uzależnionych, współuzależnionych i przeciwdziałanie uzależnieniom	Wsparcie osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniami	21	Wsparcie dla działalności konsultacyjno – doradczej, prowadzonej przez wyspecjalizowane jednostki oraz specjalistów z zakresu terapii uzależnień i psychologii.	Zwiększenie lub utrzymanie liczby osób, które mogą uzyskać wsparcie w przypadku uzależnienia lub zagrożenia uzależnieniem, zwiększenie się liczby osób skutecznie wychodzących z uzależnienia. Nabycie i zwiększenie motywacji osób uzależnionych i współuzależnionych do leczenia.
		Klub Abstynenta	22	Stworzenie miejsca, w którym osoby wychodzące z nałogu otrzymują	Zmniejszenie liczby osób dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu

				<p>wsparcie psychologa i terapeuta oraz uzyskają wsparcie wzajemne, w tym wzajemny doping do pozostania w abstynentstwie. Zadania zostanie organizacji pozarządowej.</p>	<p>i skutków z tym związanych. Zwiększenie wsparcia dla osób po zakończonym leczeniu. Pomoc w zdrowieniu i utrzymaniu abstynencji. Zmiany osobiste, uczuciowe, wzrost poczucia własnej wartości. Zmniejszenie lęku i wstydu spowodowane problemem alkoholowym oraz panowanie nad swoim życiem w trzeźwości. Poprawa komunikacji, wzajemnego zrozumienia w rodzinie i małżeństwie. Lepszy kontakt ze społecznością lokalną.</p>
		<p>Zmniejszenie dostępu dzieci i młodzieży do używek</p>	<p>23</p>	<p>Organizowanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu i papierosów, pod kątem zapobiegania ich sprzedaży nieletnim.</p>	<p>Zmniejszenie liczby nieletnich mających dostęp i spożywających napoje alkoholowe oraz palących papierosy.</p>
<p>6.</p>	<p>Wczesna diagnostyka sytuacji generujących problemy społeczne wśród mieszkańców miasta Gniezna</p>	<p>Uświadomienie lokalnej społeczności roli pomocy społecznej w rozwiązywaniu problemów społecznych</p>	<p>24</p>	<p>Informowanie mieszkańców o zadaniach i działaniach realizowanych w ramach pomocy społecznej w mieście Gniezno, w tym roli i celu pracy socjalnej. Przedstawianie informacji o sytuacjach generujących problemy społeczne i sposobach ich rozwiązywania w Internecie (na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej) oraz w specjalnie przygotowanych ulotkach i plakatach</p>	<p>Zwiększenie się liczby osób, które są świadome w jakich sytuacjach działa pomoc społeczna oraz na czym polega i w czym może wspierać osoby dotknięte problemami społecznymi, zwiększenie liczby osób mogących zdiagnozować w swoim otoczeniu przypadki, które potrzebują zaangażowania się instytucjonalnych jednostek pomocy społecznej.</p>
		<p>System wczesnego informowania o przypadkach występowania</p>	<p>25</p>	<p>Uruchomienie systemu powiadamiania o przypadkach występowania</p>	<p>Zwiększenie liczby przypadków wczesnego wykrywania występowania problemów</p>

		<p>problemów bytowych, problemów z uzależnieniami i przemocą w rodzinie</p>		<p>problemów bytowych, problemów z uzależnieniami i przemocą w rodzinie – telefon zaufania, formularz zgłoszeniowy na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.</p>	<p>bytowych, problemów z uzależnieniami i przemocą w rodzinie. Zwiększenie możliwości wczesnego przeprowadzenia wywiadu rodzinnego.</p>
		<p>Promowanie i inicjowanie pomocy sąsiad – sąsiadowi</p>	26	<p>Promowanie, zachęcanie i uczenie na czym polega pomoc sąsiedzka w zakresie rozwiązywania problemów społecznych we wczesnym etapie ich występowania, promowanie wolontariatu w zakresie pomocy społecznej wśród młodzieży i dorosłych.</p>	<p>Zwiększenie się liczby osób, które będą skłonne udzielić pomocy w problemach społecznych swoim sąsiadom we wczesnym stadium występowania tych problemów, zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, zachęcanie młodzieży i osób dorosłych do pomagania w problemach społecznych, w ramach wolontariatu.</p>
		<p>Doskonalenie kadr instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną</p>	27	<p>Udział pracowników związanych z pomocą społeczną w szkoleniach doskonalących ich umiejętności oraz zwiększających ich interdyscyplinarność a tym samym skuteczność działania w różnorodnych nietypowych sytuacjach.</p>	<p>Zwiększenie zakresu kompetencji oraz skuteczności działania służb pomocy społecznej miasta Gniezna.</p>
7.	<p>Przeciwdziałanie przemocy</p>	<p>Przeciwdziałanie przemocy w rodzinach</p>	28	<p>Prowadzenie akcji i kampanii informacyjnych na temat przemocy w rodzinie oraz fizycznego i psychicznego znęcania się nad rodziną. Wykorzystanie do działań informacyjnych strony internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,</p>	<p>Zwiększenie się liczby osób, które będą posiadały wiedze na temat przemocy w rodzinie oraz znęcania się nad rodziną, w tym czym jest, jak ją można zdiagnozować, w jaki sposób się przed nią bronić, jak jej zapobiegać, gdzie się zgłosić, kogo informować.</p>

				ulotek, folderów i plakatów.	
		Przeciwdziałanie przemocy wśród dzieci i młodzieży	29	Prowadzenie akcji i kampanii informacyjnych, a także spotkań z ciekawymi ludźmi na temat przemocy wśród dzieci i młodzieży.	Zwiększenie się liczby osób, które będą posiadały wiedzę na temat przemocy, w tym czym jest, jak jej unikać, w jaki sposób się przed nią bronić, jak jej zapobiegać, gdzie się zgłosić, kogo informować. Uwrażliwienie młodych ludzi, że przemoc nie jest rozwiązaniem. Pokazanie w jaki sposób rozstrzygać spory i nieporozumienia.
8.	Aktywizacja osób starszych w wieku poprodukcyjnych	Tworzenie i pomoc dla instytucjonalnego wsparcia osób w wieku poprodukcyjnym, w zakresie sprawności fizycznej i intelektualnej	30	Stworzenie organizacji (np. klubów seniora), zajmujących się aktywizacją seniorów poprzez organizowanie spotkań i seminariów dla osób starszych, dotyczących promocji zdrowia i sprawności fizycznej, a także czynne, wspólne uprawianie aktywności fizycznej (aerobic dla seniorów, akademii nordic walking). Wspieranie działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku	Zwiększenie się liczby osób starszych, które są sprawne fizycznie i intelektualnie, bez konieczności umieszczania ich w domu pomocy społecznej oraz dziennych domach pomocy społecznej.
		Korzystanie z doświadczeń, inspiracji i energii osób starszych w łączności między pokoleniami	31	Organizowanie spotkań z ciekawymi ludźmi, wykorzystywanie doświadczenia starszych osób w inspirowaniu do działania dzieci i młodzieży.	Umożliwienie wymiany doświadczeń między pokoleniami oraz kreowanie zainteresowań i pasji wśród młodzieży, poprzez spotkania z ciekawymi ludźmi. Kreowanie pasji, promowanie autorytetów, przeciwdziałania popadaniu w patologię i nałogi.
9.	Wspieranie osób	Tworzenie mieszkań socjalnych	32	Miasto Gniezno wyznaczy i wydzieli z zasobów komunalnych kolejne lokale socjalne oraz lokale tymczasowe, które	W wyniku realizacji zadania zwiększy się liczba osób i rodzin, które w wyniku eksmisji nie staną się bezdomne oraz liczba osób,

bezdolnych i zagrożonych bezdolnością			<p>będą przydzielane do czasu wskazania lokalu socjalnego.</p>	<p>które po uzyskaniu mieszkania socjalnego będą mogły podjąć skuteczniejszą próbę wychodzenia z bezdomności.</p>
	Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym	33	<p>Prowadzenie schroniska dla osób bezdomnych, która da im schronienie, wyżywienie, wsparcie psychologiczne oraz możliwość zaangażowania się w programy wychodzenia z bezdomności.</p>	<p>W wyniku realizacji niniejszego zadania zakłada się zwiększenie liczby bezdomnych objętych opieką, co zapobiegnie przebywaniu bezdomnych w miejscach zagrażających ich życiu, zapewnienie bezdomnym wsparcia terapeutycznego i psychologicznego, zachęcenie do zaangażowania się w wychodzenie z bezdomności, pomoc w znalezieniu pracy i usamodzielnieniu się.</p>
	Program Terapii i Reintegracji Społecznej Osób Bezdolnych Uzależnionych od Alkoholu	34	<p>Bezdolnym osobom uzależnionym od alkoholu zaproponowana zostanie kompleksowa pomoc w powrocie do aktywnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym. Przeprowadzone zostaną działania terapeutyczne pozwalające na wzrost motywacji do utrzymania abstynencji.</p>	<p>Zwiększenie liczby osób, które przerwą wieloletnie okresy uzależnienia. Poprawa stanu zdrowia uczestników terapii. Wzrost poziomu higieny osobistej i zdrowego trybu życia. Wyższe poczucie przydatności społecznej. Rozwój własnej osobowości. Wzrost aktywnej i odpowiedzialnej postawy życiowej. Zapobieganie sytuacjom zagrażającym życiu osoby bezdomnej. Pogłębienie wiedzy na temat uzależnień.</p>

8. Określenie sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych

W celu zapewnienia właściwej realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych w mieście Gniezno przypisano do poszczególnych zadań instytucje i organizacje, które przewidziano do ich realizacji. Wskazanie instytucji ma charakter orientacyjny i ostateczni wykonawcy strategii będą uzależnieni od obowiązujących uregulowań prawnych oraz środków finansowych, jakie będzie można pozyskać na poszczególne zadania.

Nr	Zadania	UM (w tym MOPS i ZGL)	Organizacje pozarządowe	Szkoły i przedszkola	MKRPA	Inne
	 Weekendowy Klub Nastolatka 88 Strona	TAK	TAK			
2	Edukacja i wychowanie zaczyna się od przedszkola	TAK	TAK	TAK		
3	Zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych	TAK		TAK		TAK ¹
4	Wsparcie wychowania dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjalnych	TAK	TAK	TAK		TAK ²
5	Zajęcia aktywizujące i zagospodarowujące wolny czas dzieci i młodzieży w mieście Gniezno		TAK			TAK ³
6	Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną	TAK	TAK			
7	Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	TAK	TAK			
8	Opieka dla dzieci do wieku przedszkolnego	TAK	TAK			
9	Prowadzenie Miejskich Świetlic Socjoterapeutycznych	TAK				
10	Dzienne domy pobytu dla osób starszych	TAK	TAK			
11	Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania	TAK				TAK ⁸
12	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone w miejscu zamieszkania	TAK				TAK ⁹
13	Profilaktyczny Klub Seniora	TAK				
14	Profilaktyka prozdrowotna dzieci i młodzieży	TAK	TAK	TAK		TAK ⁴
15	Profilaktyka prozdrowotna wśród osób dorosłych	TAK	TAK			TAK ⁴
	Program bezpłatnych szczepień przeciwko grypie, dla osób z					

W kolumnie „inne” wskazano następujących wykonawców:

1. Kluby i sekcje sportowe, instytucje kulturalne i oświatowe, instytucje realizujące projekty edukacyjne na terenie miasta Gniezna.
2. Policja, ośrodki terapii uzależnień, osoby, które „wyszły” z uzależnienia, specjaliści z zakresu leczenia uzależnień, osoby i instytucje promujące postawy prospołeczne, instytucje i organizacje wspierające wolontariat.
3. Kluby i sekcje sportowe, instytucje kulturalne i oświatowe, formalne i nieformalne grupy osób fizycznych, formalne i nieformalne koła zainteresowań, osoby prywatne zainteresowane aktywnością społeczną, wolontariusze.
4. Lekarze pierwszego kontaktu, lekarze specjaliści, NZOZ realizujące działania profilaktyczne i badania przesiewowe.
5. Powiatowy Urząd Pracy w Gnieźnie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), Centrum Aktywności Społecznej „Largo” (CAS Largo), Młodzieżowe Centrum Kariery w Gnieźnie, specjaliści z zakresu pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego, prywatne agencje, którym zlecono aktywizację osób długotrwale bezrobotnych.
6. Instytucje, szkoły, uczelnie, firmy szkoleniowe, realizujące szkolenia z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej, zwiększające interdyscyplinarność pracowników zajmujących się pomocą społeczną, PCPR, CAS Largo.
7. Organizacje zajmujące się aktywizacją osób starszych, organizacje kulturalno – oświatowe, formalne i nieformalne grupy osób fizycznych.
8. Poradnie rodzinne - lekarz rodzinny i pielęgniarki środowiskowe oraz pielęgniarki poradni długoterminowych i poradni paliatywnych.
9. Firmy zewnętrzne wyłonione zgodnie z ustawą prawo zamówień publicznych. Poradnie zdrowia psychicznego.

Finansowanie działań z zakresu pomocy społecznej w mieście Gniezno będzie odbywało się przede wszystkim z budżetu gminy oraz dotacji celowych przekazywanych na działania z zakresu pomocy społecznej zleconych gminie. Tak jak to się dzieje dotychczas.

Miasto oraz jego partnerzy (między innymi organizacje pozarządowe) będą mogli także skorzystać ze środków pomocowych Unii Europejskiej, w szczególności ze środków w ramach **Programu Wiedza Edukacja Rozwój**.

PO WER powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, adaptacyjności, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia.

Wsparcie PO WER uzupełni działania na poziomie regionalnym w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), z których bezpośrednią pomoc uzyskają osoby pozostające

bez pracy, wykluczone bądź zagrożone wykluczeniem społecznym, czy też chcące podnieść swoje kwalifikacje.

W osi priorytetowej II zostały skupione działania dotyczące:

- promowania trwałego zatrudnienia wysokiej jakości i mobilności pracowników,
- **promowania włączenia społecznego i walki z ubóstwem oraz dyskryminacją,**
- **inwestowania w wykształcenie, szkolenie i szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenie się przez całe życie** oraz
- wzmacniania zdolności instytucjonalnych organów publicznych i zainteresowanych stron z sektora publicznego oraz skuteczności administracji publicznej.

W osi priorytetowej II w obszarze zatrudnienia i włączenia społecznego realizowane będą działania ukierunkowane m.in. na: większą skuteczność działania instytucji rynku pracy oraz instytucji działających w obszarze włączenia społecznego, wypracowanie metod wspierania osób, których sytuacja na rynku pracy jest szczególnie trudna czy poprawę jakości usług aktywnej integracji i innych usług społecznych.

W obszarze edukacji podejmowane będą działania m.in. na rzecz rozwoju narzędzi polityki edukacyjnej, wypracowywania nowoczesnych metod uczenia się oraz budowy krajowego systemu kwalifikacji, czyli rozwiązań służących ustanawianiu i nadawaniu kwalifikacji oraz zapewnianiu ich jakości.

W ramach celu tematycznego dotyczącego włączenia społecznego i walki z ubóstwem będzie wspierany rozwój usług opiekuńczych, które wpływają na godzenie życia zawodowego z prywatnym w kontekście zwiększenia możliwości powrotu na rynek pracy opiekunów osób zależnych.

W ramach ww. osi priorytetowej, wyróżnić można:

- **priorytet inwestycyjny: 8.8**, Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.
Cel szczegółowy: Tworzenie warunków dla wyrównywania szans płci na rynku pracy.
- **priorytet inwestycyjny: 9.4**, Aktywne włączenie, w tym promowanie równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na zatrudnienie.

Cele szczegółowe: poprawa jakości kształtowania polityki państwa na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa oraz jej integracja z polityką rynku pracy; poprawa jakości działań realizowanych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; poprawa zdolności do zatrudnienia osób w szczególnym stopniu zagrożonych wykluczeniem społecznym; przygotowanie podmiotów polityk publicznych do pełnej implementacji postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

- **priorytet inwestycyjny 9.7**, Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Cele szczegółowe: poprawa jakości usług społecznych i zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności systemu ochrony zdrowia.

- **Priorytet inwestycyjny 9.8**, Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej

w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Cel szczegółowy: poprawa warunków dla rozwoju ekonomii społecznej.

Poza wsparciem w ramach PO WER, możliwe będzie także ubieganie się o wsparcie w ramach Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020.

Szczególnie interesujący z punktu widzenia pomocy społecznej jest priorytet szósty, którego celem jest zwiększenie włączenia społecznego, ograniczenie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Poza środkami pochodzącymi ze środków pomocowych UE, możliwe jest także skorzystanie ze środków zewnętrznych pochodzących z budżetu państwa, w postaci programów rządowych, Urzędu Marszałkowskiego, Urzędu Wojewódzkiego oraz z innych funduszy w tym funduszy zagranicznych. Ponadto finansowanie zadań przewidzianych w strategii możliwe jest z Państwowego Funduszu Rehabilitacyjnego Osób Niepełnosprawnych oraz ze środków organizacji pozarządowych działających na terenie Polski.

W celu poprawienia szczególnie szans rozwojowych młodzieży można skorzystać np. z Programu Erasmus+, który wszedł w życie 1 stycznia 2014 r. i został przyjęty na 7 najbliższych lat. Zastąpił on dotychczasowe programy: „Uczenie się przez całe życie” (oraz jego programy sektorowe – Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius i Grundtvig), akcję Jean

Monnet, program „Młodzież w działaniu” oraz pięć innych programów (m.in. Erasmus Mundus i Tempus). Po raz pierwszy w historii programów edukacyjnych Unii Europejskiej, wspierane będą również inicjatywy związane ze sportem. Realizacja programu zaplanowana jest na siedem lat, czyli do roku 2020.

Program Erasmus+ oferuje wsparcie finansowe dla instytucji i organizacji działających w obszarze edukacji i szkoleń, młodzieży oraz sportu w Europie. Odpowiadając na wyzwania nakreślone przez dokumenty strategiczne europejskiej polityki (przede wszystkim strategię Europa 2020), program ma się przyczyniać do rozwijania umiejętności jego uczestników oraz zwiększania ich szans na zatrudnienie, a także modernizacji systemów edukacji, szkoleń i wspierania młodzieży.

W swoich założeniach Program Erasmus+ nie różni się zasadniczo od zakończonego właśnie programu „Uczenie się przez całe życie”.

Największy nacisk w nowym programie został położony na edukację formalną i pozaformalną służącą rozwijaniu umiejętności uczniów, nauczycieli i pracowników oraz poprawy ich sytuacji na rynku pracy.

W praktyce program Erasmus+ umożliwia zagraniczną mobilność – wyjazdy w celach edukacyjnych (np. podjęcia studiów lub pracy, odbycia szkoleń lub zaangażowania się w wolontariat) uczniów, studentów, kadry edukacyjnej i pracowników młodzieżowych oraz wspiera budowę partnerstw pomiędzy uniwersytetami, szkołami wyższymi i średnimi, przedsiębiorstwami i organizacjami non-profit na rzecz wzmocnienia innowacyjności i budowania wiedzy.

W programie podkreśla się szczególnie znaczenie współpracy międzysektorowej (różne sektory edukacji, instytucje na różnym szczeblu i o różnym profilu) i wzmocnienie efektu synergii pomiędzy sektorami edukacji a środowiskiem pracy.

Działania w obrębie sportu mają przede wszystkim wspierać inicjatywy mające na celu zwalczanie przemocy, dyskryminacji i dopingu. Na dofinansowanie będą mogły liczyć również międzynarodowe imprezy sportowe typu non-profit.

Struktura programu Erasmus+ została uproszczona w stosunku do poprzedniej edycji programów i obejmuje trzy główne typy działań:

- Akcja 1: mobilność edukacyjna (wyjazdy w celach edukacyjnych),
- Akcja 2: współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk,
- Akcja 3: wsparcie reform w obszarze edukacji.

Występują także dwa rodzaje działań „specjalnych” zarządzanych centralnie: Jean Monnet i Sport.

Akcje 1. i 2. są akcjami zdecentralizowanymi i będą prowadzone przez Narodowe Agencje, natomiast działania w ramach akcji 3. będą działaniami zcentralizowanymi i będą zarządzane przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA) w Brukseli.

W nowym programie zmienia się istotnie podejście do składania wniosków. Program oferuje co prawda pewne możliwości dla beneficjentów indywidualnych, jednak tylko instytucje lub organizacje będą mogły wnioskować o dofinansowanie projektów.

Nadzór nad programem Erasmus+ w Polsce sprawują wspólnie: Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwo Sportu i Turystyki.

Przy wdrażaniu programu Erasmus+ Komisja Europejska współpracuje z Agencją Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego w Brukseli oraz Agencjami Narodowymi w poszczególnych krajach. W Polsce funkcję Narodowej Agencji Programu Erasmus+ pełni Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji z siedzibą w Warszawie.

O środki na realizację działań skierowanych do osób niepełnosprawnych można ubiegać się w Państwowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych to fundusz celowy, którego środki przeznaczone są na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych.

Aktualnie można skorzystać z następujących programów:

- Aktywny samorząd
- Junior - Program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych w ramach Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów PIERWSZA PRACA
- Program wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych organizowanych na terenie Polski
- Program wyrównywania różnic między regionami II
- Wsparcie Inicjatyw

Szczególnie interesujący z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych osób niepełnosprawnych może okazać się program Junior.

Junior to program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych w ramach Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów PIERWSZA PRACA

Celem programu jest aktywizacja zawodowa młodych osób niepełnosprawnych. Program skierowany jest do absolwentów będących osobami z orzeczoną znaczną, umiarkowaną lub lekką stopniem niepełnosprawności w wieku do 25 lub w przypadku osób, które ukończyły szkołę wyższą - do 27 roku życia, skierowane na staż zgodnie z warunkami określonymi w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Pomoc finansowa przekazywana jest absolwentom skierowanym na staż, doradcom zawodowym (za opiekę nad stażystą), pracodawcom uczestniczącym w programie.

Realizatorami Programu są Powiatowe Urzędy Pracy oraz oddziały PFRON.

Nie można już skorzystać z takich programów, jak np.: Komputer dla Homera 2010, czy Pegaz 2010.

W realizacji zadań zapisanych w strategii rozwiązywania problemów społecznych w mieście Gniezno można wykorzystywać także środki oferowane przez niektóre instytucje grantodawcze, wśród których można wyróżnić: Stowarzyszenie Akademia Rozwoju.

Filantropii w Polsce (www.filantropia.org.pl), Polsko – Amerykańska Fundacja Wolności (www.pafw.pl), Fundusz Dla Organizacji Pozarządowych (www.funduszngo.pl).

9. Harmonogram realizacji strategii

Harmonogram to niezbędny element każdego skutecznego planowania. Jest on niezwykle ważny z punktu widzenia osób i instytucji realizujących zapisy dokumentów strategicznych.

Harmonogram realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych w mieście Gniezno, uwzględnia możliwości jej realizacji przez instytucje i organizacje a także inne podmioty, uwzględniając ich potencjał i możliwości finansowania zadań wskazanych w strategii.

Ze względu na brak ostatecznych wytycznych w sprawie pozabudżetowych źródeł finansowania nie przypisano ostatecznie konkretnych źródeł finansowania do poszczególnych zadań. Jest to pewne ograniczenie dla strategicznego planowania, jednak mając na uwadze potencjalne możliwości należy stwierdzić, że poniższe zadania będą mogły być realizowane w zaplanowanych terminach.

Nr	Zadania	Czas realizacji Strategii									
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	

	z uzależnieniami i przemocą w rodzinie									
26	Promowanie i inicjowanie pomocy sąsiad – sąsiadowi		X	X						
27	Doskonalenie kadr instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną	X	X	X	X	X	X	X	X	X
28	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinach	X	X	X	X	X	X	X	X	X
29	Przeciwdziałanie przemocy wśród dzieci i młodzieży	X	X	X	X	X	X	X	X	X
30	Tworzenie i pomoc dla instytucjonalnego wsparcia osób w wieku poprodukcyjnym, w zakresie sprawności fizycznej i intelektualnej	X	X	X	X	X	X	X	X	X
31	Korzystanie z doświadczeń, inspiracji i energii osób starszych w łączności między pokoleniami	X	X	X	X	X	X	X	X	X
32	Tworzenie mieszkań socjalnych	X	X	X	X	X	X	X	X	X
33	Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym	X	X	X	X	X	X	X	X	X
34	Program Terapii i Reintegracji Społecznej Osób Bezdomnych Uzależnionych od Alkoholu	X	X	X	X	X	X	X	X	X

10. Wskaźniki realizacji strategii

Monitoring pozwala obiektywnie ocenić, czy osiągnięto cel oraz w jakim stopniu ten cel został osiągnięty / zrealizowany. Jest on potrzebny i tym, którzy realizowali strategię, jak i otoczeniu w celu dokonania obiektywnej oceny efektów realizacji strategii.

Efekt działań będzie porównany z sytuacją wyjściową, opisaną w strategii. Osiągnięcie celu operacyjnego powinno pociągać za sobą pytanie: Co dalej? Jak utrzymać stan, który się osiągnęło? Jak go umacniać i rozwijać? Niezbędne, więc na etapie monitoringu strategii jest określenie rekomendacji na przyszłość.

Ponadto należy pamiętać, aby osiągnięciu celu towarzyszyła jego promocja. Gdy jej nie ma, społeczność nie wie, że cel został osiągnięty, a to wywołuje negatywne skutki, w tym zniechęcenie i frustrację.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla miasta Gniezna powinna być monitorowana i oceniana pod względem realizacji poszczególnych zadań.

Każde zadanie powinno być analizowane zarówno pod względem rzeczowym jak i jakościowym. Pod uwagę należy wziąć efekty realizacji poszczególnych zadań.

Konieczne należy przeprowadzić analizę, w jaki sposób realizacja poszczególnych zadań wpłynęła na osiągnięcie celów operacyjnych i strategicznych oraz jak to się ma w odniesieniu do wizji miasta Gniezna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Monitorowanie strategii powinno być prowadzone w sposób ciągły. Odpowiedzialny za ten proces powinien być Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Powinien on gromadzić i analizować wszystkie informacje, które mogłyby w jakikolwiek sposób wpłynąć na możliwie najbardziej skrupulatną ocenę realizacji zadań oraz osiągnięcia celów operacyjnych i strategicznych.

Dla właściwego prowadzenia procesu monitoringu przyjęte zostały wskaźniki realizacji strategii. Wskazano zarówno wskaźniki produktu, jak i wskaźniki rezultatu.

Nr	Zadania	Wskaźniki			
		Jednostka	Wartość początkowa	Wartość końcowa	Rezultat
1	Weekendowy Klub Nastolatka	<ul style="list-style-type: none">Liczba osób korzystających z zajęć w ramach Weekendowego Klubu Nastolatka			
2	Edukacja i wychowanie zaczyna się od przedszkola	<ul style="list-style-type: none">Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną			
3	Zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania	<ul style="list-style-type: none">Liczba dzieci objętych zajęciami			

	uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych	pozalekcyjnymi			
4	Wsparcie wychowania dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjalnych	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci biorących udział w przedsięwzięciach wspierających ich wychowanie 			
5	Zajęcia aktywizujące i zagospodarowujące wolny czas dzieci i młodzieży w mieście Gniezno	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci biorących udział w zajęciach sportowo – rekreacyjnych i kulturalnych w miejscu zamieszkania 			
6	Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną	<ul style="list-style-type: none"> Liczba Środowiskowych Domów Samopomocy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną Liczba osób korzystająca z pomocy Liczba osób oczekujących na miejsce w Domu Samopomocy dla Osób z niepełnosprawnością intelektualną 			
7	Prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> Liczba Środowiskowych Domów Samopomocy dla Osób z zaburzeniami psychicznymi Liczba osób korzystająca z pomocy Liczba osób oczekujących na 			

		miejsce w Domu Samopomocy dla Osób z zaburzeniami psychicznymi			
8	Opieka dla dzieci do wieku przedszkolnego	<ul style="list-style-type: none">• Liczba żłobków, oddziałów żłobkowych w przedszkolach oraz innych form opieki nad dziećmi do wieku przedszkolnego• Liczba miejsc w żłobkach oddziałach żłobkowych w przedszkolach oraz innych formach opieki nad dziećmi do wieku przedszkolnego• Liczba dzieci oczekująca na miejsce w żłobku			
9	Prowadzenie Miejskich Świetlic Socjoterapeutycznych	<ul style="list-style-type: none">• Liczba świetlic socjoterapeutycznych• Liczba dzieci uczęszczająca do miejskich świetlic socjoterapeutycznych			
10	Dzienne domy pobytu dla osób starszych	<ul style="list-style-type: none">• Liczba dziennych domów pobytu dla osób starszych• Liczba osób korzystających z dziennych domów pobytu dla osób starszych• Liczba osób kierowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej			

		do domów pobytu dla osób starszych			
11	Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych• Liczba osób oczekujących na objęcie pomocą w formie usług opiekuńczych			
12	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone w miejscu zamieszkania	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób (w tym dzieci) z zaburzeniami psychicznymi objętych pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych• Liczba osób (w tym dzieci) z zaburzeniami psychicznymi oczekujących na objęcie pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych			
13	Profilaktyczny Klub Seniora	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób korzystających z Klubu Seniora			
14	Profilaktyka prozdrowotna dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none">• Liczba dzieci biorąca udział w profilaktyce prozdrowotnej• Liczba dożywianych dzieci			
15	Profilaktyka prozdrowotna wśród osób dorosłych	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób dorosłych biorąca udział w profilaktyce			

		prozdrowotnej <ul style="list-style-type: none"> • Liczba dożywianych osób 			
16	Program bezpłatnych szczepień przeciwko grypie, dla osób z grupy szczególnego ryzyka – powyżej 65 roku życia, mieszkańców Miasta Gniezna	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób objęta bezpłatnymi szczepieniami • Liczba zachorowań na grypę wśród grupy, do której kierowany jest program 			
17	Program zdrowotny w zakresie profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego HPV miasta Gniezno	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób objęta bezpłatnymi szczepieniami 			
18	Wsparcie dla instytucjonalnego przeciwdziałania bezrobociu	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób objętych fachową opieką specjalistów • Liczba działających Młodzieżowych Centrów Kariery • Liczba działających Spółdzielni Socjalnych 			
19	Praca socjalna, ukierunkowana na aktywizację osób bezrobotnych, w szczególności długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych pozostająca bez zatrudnienia • Liczba osób, które nie korzystają ze wsparcia w wyniku pracy socjalnej 			
20	Wychodzenie z ubóstwa, z Europejskim Funduszem Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób objęta projektami • Liczba uczestników projektu, która skutecznie „wyszła” 			

		z ubóstwa			
21	Wsparcie osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniami	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, które uzyskały wsparcie Liczba osób, która w wyniku wsparcia rozpoczęła terapię i leczenie 			
22	Klub Abstynenta	<ul style="list-style-type: none"> Liczba Klubów Abstynenta Liczba osób uczęszczająca do Klubu Abstynenta 			
23	Zmniejszenie dostępu dzieci i młodzieży do używek	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci korzystających z używek Liczba skontrolowanych punktów sprzedaży 			
24	Uświadomienie lokalnej społeczności roli pomocy społecznej w rozwiązywaniu problemów społecznych	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objęta działaniami informacyjnymi Liczba osób świadoma działań realizowanych w ramach pomocy społecznej 			
25	System wczesnego informowania o przypadkach występowania problemów bytowych, problemów z uzależnieniami i przemocą w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zgłoszeń problemów społecznych za pośrednictwem platformy wczesnego powiadamiania Liczba przypadków wczesnego wykrycia problemów 			

		społecznych			
26	Promowanie i inicjowanie pomocy sąsiad – sąsiadowi	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objęta działaniami informacyjnymi Liczba osób udzielających pomocy sąsiedzkiej w związku z problemami społecznymi Liczba osób, która otrzymała pomoc sąsiedzką w związku z problemami społecznymi 			
27	Doskonalenie kadr instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób przeszkolonych, która zwiększyła lub ugruntowała swoje kompetencje 			
28	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinach	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych działaniami informacyjnymi Liczba zdiagnozowanych przypadków przemocy w rodzinie Liczba założonych niebieskich kart 			
29	Przeciwdziałanie przemocy wśród dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci biorąca udział w działaniach informacyjnych z zakresu przemocy rówieśniczej Liczba dzieci posiadających wiedzę na temat przemocy rówieśniczej Liczba dzieci doświadczających 			

		przemocy rówieśniczej			
30	Tworzenie i pomoc dla instytucjonalnego wsparcia osób w wieku poprodukcyjnym, w zakresie sprawności fizycznej i intelektualnej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób biorąca udział w działaniach aktywizujących 			
31	Korzystanie z doświadczeń, inspiracji i energii osób starszych w łączności między pokoleniami	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób biorących udział w działaniach aktywizujących (osobno dzieci i osoby starsze) 			
32	Tworzenie mieszkań socjalnych	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkań socjalnych w zasobach miasta Liczba utworzonych mieszkań socjalnych Liczba osób oczekujących na mieszkania socjalne Liczba przyznanych mieszkań socjalnych 			
33	Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym	<ul style="list-style-type: none"> Liczba schronisk Liczba miejsc w schroniskach Liczba osób przyjętych do schroniska Liczba osób nie przyjętych do schroniska z powodu braku miejsca 			
34	Program Terapii i Reintegracji Społecznej Osób Bezdomnych Uzależnionych od Alkoholu	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób biorących udział w programie terapii Liczba osób, która w wyniku terapii 			

11. Monitoring i ewaluacja

Monitoring to kontrola dynamiczna. Polega ona na ocenie postępów i efektów, dokonywana stale w czasie. W odróżnieniu od monitoringu, ewaluacja to kontrola statyczna. Polega ona na ocenie realizacji i efektów (rezultatów) dokonywana w określonych momentach czasu.

Dysponent Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, którym jest Rada Miasta Gniezna, poprzez wyspecjalizowane jednostki, powinna prowadzić jej ciągły monitoring i ewaluację.

Zakłada się, że prowadzona będzie autoewaluacja, czyli ocena stopnia realizacji Strategii i osiągniętych oraz osiągniętych efektów dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu.

Za proces monitoringu i ewaluacji, w tym za przygotowanie rocznego i końcowego sprawozdania z ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, odpowiedzialny będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie. Będzie on gromadził i analizował wszystkie informacje, które mogłyby w jakikolwiek sposób wpłynąć na możliwie najbardziej skrupulatną ocenę realizacji zadań oraz osiągnięcie celów operacyjnych i strategicznych.

Ewaluacją strategii powinna zajmować się cyklicznie (po zakończeniu każdego roku budżetowego) Rada Miasta Gniezna. Powinna ona po zapoznaniu się z dokumentem – sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, przyjąć go lub wprowadzić do niego poprawki, proponując określone rozwiązania, które pozwolą skuteczniej realizować strategię w przyszłości, w latach następnych.

Podczas ewaluacji analizie poddane zostaną osiągnięte wskaźniki produktu i rezultatu. Tak jak wspomniano, będą one gromadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnieźnie. W ewaluacji Strategii, konieczne będzie uwzględnienie kontekstu jej realizacji, w tym uwarunkowań społecznych, ekonomicznych, prawnych oraz organizacyjnych. Dzięki temu można udzielić odpowiedzi, czy realizacja strategii w zaplanowanej formie jest wskazana.

Podsumowując należy stwierdzić, że ewaluacja powinna przyczynić się do pewnych modyfikacji w realizacji oraz do aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Gniezno. Monitoring zaś powinien dostarczać w sposób ciągły danych do przeprowadzania w sposób okresowy ocen rocznych (ewaluacji).